

Briuselis, 2018 04 23
COM(2018) 218 final

2018/0106 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos

{SEC(2018) 198 final} - {SWD(2018) 116 final} - {SWD(2018) 117 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Neteisėta veikla ir piktnaudžiavimas teise gali būti vykdomi bet kurioje privačioje ar valstybinėje organizacijoje, nepaisant jos dydžio. Tai gali pasireikšti įvairiomis formomis, pvz., korupcija ir sukčiavimu, netinkamais profesiniais veiksmais ar aplaidumu. Nesprendžiamos šios problemos kartais gali padaryti didelę žalą viešajam interesui. Organizacijai dirbantys žmonės arba žmonės, kurie su ja turi ryšių vykdydami savo su darbu susijusią veiklą, dažnai pirmieji sužino apie tokius atvejus, todėl turi išskirtinę galimybę informuoti subjektus, kurie gali išspręsti problemą.

pranešėjai (t. y. asmenys, kurie praneša (atitinkamoje organizacijoje arba išorės institucijai) arba atskleidžia (visuomenei) su darbu susijusiomis aplinkybėmis gautą informaciją apie pažeidimą), padeda užkirsti kelią nuostoliams ir nustatyti grėsmę arba žalą viešajam interesui, kuri, priešingu atveju, liktų nepastebėta. Tačiau jų nerimas, susijęs su atsakomųjų veiksmų baime, dažnai atgraso nuo pranešimo apie pažeidimus. Dėl šių priežasčių veiksmingos pranešėjų apsaugos užtikrinimo svarba, siekiant apsaugoti viešąjį interesą, vis dažniau pripažįstama Europos¹ ir tarptautiniu lygmenimis².

Dėl veiksmingos pranešėjų apsaugos nebuvimo kyla papildomų abejonių, susijusių su tokios apsaugos nebuvimo neigiamu poveikiu žodžio ir žiniasklaidos laisvei, kaip nustatyta ES pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 11 straipsnyje. Per antrojo metinio kolokviumo žmogaus teisių klausimais „Žiniasklaidos pliuralizmas ir demokratija“, kurį Komisija surengė 2016 m. lapkričio mėn., diskusijas išaiškėjo, kad pranešėjų, kaip žurnalistų informacijos šaltinių, apsauga turi lemiamą reikšmę tiriamajai žurnalistikai, kad ji galėtų atlikti sergėtojos vaidmenį.³

Veiksmingos pranešėjų apsaugos nebuvimas taip pat gali pakenkti ES teisės vykdymo užtikrinimui. Kartu su kitomis įrodymų rinkimo priemonėmis⁴, informavimas apie pažeidimus yra nacionalinių ir ES vykdymo užtikrinimo sistemų informavimo priemonė, padedanti vykdyti veiksmingą Sąjungos taisyklių pažeidimų nustatymą, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą už juos.

Dabar ES prieinama pranešėjų apsauga yra fragmentiška⁵. Pranešėjų apsaugos nebuvimas valstybėje narėje gali ne tik turėti neigiamą įtaką ES politikos įgyvendinimui toje valstybėje narėje, bet ir sukelti šalutinį poveikį kitose valstybėse narėse. ES lygmeniu pranešėjų apsauga suteikiama tik konkrečiuose sektoriuose ir tai daroma skirtingu mastu⁶. Šis fragmentiškumas ir spragos reiškia, kad daugeliu atvejų pranešėjai nėra tinkamai apsaugoti nuo atsakomųjų veiksmų. Jeigu potencialūs pranešėjai nesijaučia saugūs, kad pateiktą savo turimą informaciją,

¹ Žr. 2014 m. balandžio 30 d. Europos Tarybos rekomendaciją CM/Rec(2014)7 dėl pranešėjų apsaugos, 2017 m. birželio 27 d. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 2171 (2017).

² Pranešėjų apsaugos standartai nustatyti tarptautiniuose dokumentuose ir rekomendacijose, pvz., 2004 m. Jungtinių Tautų konvencijoje prieš korupciją, kurios šalys yra ES ir visos jos valstybės narės; G 20 kovos su korupcija veiksmų plane; 2016 m. kovo mėn. EBPO ataskaitoje *Committing to Effective Whistleblower Protection*.

³ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf.

⁴ Pavyzdžiui, apskundimo mechanizmai ir teisės aktuose nustatytas auditas.

⁵ Daugiau informacijos žr. skiltyje „Subsidiarumo principas“.

⁶ Daugiau informacijos žr. skiltyje „Suderinamumas su galiojančiomis politikos nuostatomis“.

tai reiškia mažą pranešėjų aktyvumą, taigi ir praleistas galimybes, kurios padėtų užkirsti kelią Sąjungos teisės pažeidimams ir juos nustatyti, o tai gali daryti didelę žalą viešajam interesui.

Orientacinius dydžius, susijusius su mažu pranešėjų aktyvumu, galima nustatyti remiantis apklausų duomenimis, pvz., 2017 m. specialiojoje „Eurobarometro“ apklausoje dėl korupcijos⁷ 81 proc. europiečių nurodė, kad nepranešė apie korupcijos atvejus, kuriuose dalyvavo patys arba tapo jų liudytojais. 85 proc. respondentų, dalyvavusių 2017 m. Komisijos surengtose viešose konsultacijose, mano, kad darbuotojai labai retai arba retai kelia klausimus, susijusius su grėsme ar žala visuomenei, nes baiminasi teisinių ir finansinių pasekmių⁸. 2017 m. Komisijos užsakymu atliktame tyrime⁹ atskleidžiamas neigiamas poveikis tinkamam bendrosios rinkos veikimui, kuris pasireiškia tuo, kad kasmet visoje ES dėl netinkamos pranešėjų apsaugos vien viešųjų pirkimų srityje prarandama 5,8–9,6 mlrd. EUR potenciali nauda.

Šiai fragmentiškos apsaugos visoje ES problemai išspręsti ES institucijos ir daugelis suinteresuotųjų šalių ragino imtis veiksmų ES lygmeniu. Europos Parlamentas savo 2017 m. spalio 24 d. rezoliucijoje dėl informatorių, kurie veikia viešojo intereso labui, teisėtų apsaugos priemonių ir savo 2017 m. sausio 20 d. rezoliucijoje dėl informatorių vaidmens saugant ES finansinius interesus¹⁰ paragino Komisiją pateikti horizontalųjį pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiant ES garantuoti aukšto lygio pranešėjų apsaugą tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose, taip pat nacionalinėse ir ES institucijose. Taryba savo 2016 m. spalio 11 d. išvadose dėl mokesčių skaidrumo¹¹ paragino Komisiją išnagrinėti galimybę ateityje imtis veiksmų ES lygmeniu. Pilietinės visuomenės organizacijos ir profesinės sąjungos¹² nuolat ragino priimti ES lygmens teisės aktą, kuriuo būtų užtikrinama viešojo intereso labui veikiančių pranešėjų apsauga.

Savo 2016 m. komunikate „ES teisė. Geresnis taikymas – geresni rezultatai“¹³ Komisija pažymėjo, kad ES teisės vykdymo užtikrinimas išlieka svarbiu uždaviniu ir įsipareigojo „siekiant remti bendrąjį interesą sutelkti daugiau dėmesio į vykdymo užtikrinimą“. Visų pirma ji atkreipė dėmesį į tai, kad „Dažnai, kai kyla klausimų, pavyzdžiui, susijusių su automobilių išmetamųjų teršalų kiekio tikrinimu, vandens užterštumu, neteisėtais sąvartynais, transporto sauga ir saugumu, problema yra ne ES teisės aktų trūkumas, bet tai, kad ES teisė nėra veiksmingai taikoma.“

Laikantis šio įsipareigojimo, šiuo pasiūlymu siekiama visapusiškai išnaudoti pranešėjų apsaugos potencialą siekiant stiprinti vykdymo užtikrinimą. Jame nustatytas subalansuotas bendrų minimalių standartų rinkinys, kuriuo užtikrinama patikima apsauga nuo atsakomųjų

7

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2176>.

8 http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54254.

9 Milieu (2017), *Estimating the economic benefits of whistleblower protection in public procurement* (<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8d5955bd-9378-11e7-b92d-01aa75ed71a1/language-en>).

10 2016/2224(INI) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0402+0+DOC+XML+V0//LT> ir (2016/2055(INI) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2017-0004+0+DOC+XML+V0//LT>).

11 <http://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2016/10/11/ecofin-conclusions-tax-transparency/>.

12 Pavyzdžiui, „Transparency International“, „Eurocadres“, Europos viešųjų paslaugų profesinių sąjungų federacija ir Europos žurnalistų federacija.

13 C/2016/8600, OL C 18, p. 10.

veiksmų prieš pranešėjus, kurie praneša apie pažeidimus konkrečiose politikos srityse¹⁴ tais atvejais, kai:

- i) yra poreikis stiprinti vykdymo užtikrinimą;
- ii) mažas pranešėjų aktyvumas yra pagrindinis veiksnys, darantis įtaką vykdymo užtikrinimui, ir
- iii) pažeidimai gali sukelti didelę žalą viešajam interesui.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Įvairiose politikos srityse ir priemonėse ES teisės aktų leidėjas jau pripažino pranešėjų apsaugos, kaip vykdymo užtikrinimo priemonės, vertę. Taisyklės, kuriomis įvairiu mastu nustatomi pranešimų teikimo kanalai ir asmenų, pranešančių apie atitinkamų taisyklių pažeidimus, apsauga, jau yra įtvirtintos įvairiuose dokumentuose, susijusiuose, pvz., su finansinėmis paslaugomis, transporto sauga ir aplinkos apsauga.

Šiuo pasiūlymu sustiprinama visuose minėtuose dokumentuose nustatyta apsauga: juo minėti dokumentai papildomi papildomomis taisyklėmis ir apsaugos priemonėmis, suderinant juos su aukšto lygio apsauga ir kartu išsaugant jų specifiką.

Siekdama užtikrinti, kad direktyvos taikymo sritis išliktų aktuali, Komisija ypatingą dėmesį skirs galimam poreikiui įtraukti nuostatas, kuriomis iš dalies keičiamas priedas, į bet kurį būsimą Sąjungos teisės aktą, kuriame pranešėjų apsauga yra svarbus klausimas ir kuris gali prisidėti prie veiksmingesnio vykdymo užtikrinimo. Galimas direktyvos taikymo srities praplėtimas į kitas sritis arba kitiems Sąjungos aktams taip pat bus įvertintas Komisijai teikiant ataskaitas apie direktyvos įgyvendinimą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Patikimos pranešėjų apsaugos, kaip Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo priemonės, užtikrinimas srityse, kurios patenka į pasiūlymo taikymo sritį, prisidės prie Komisijos dabartinių prioritetų įgyvendinimo, visų pirma užtikrinant veiksmingą bendrosios rinkos veikimą, įskaitant verslo aplinkos gerinimą, didesnę sąžiningumą mokesčių srityje ir darbuotojų teisių skatinimą.

Patikimos pranešėjų apsaugos taisyklių nustatymas padės apsaugoti Sąjungos biudžetą ir užtikrinti vienodas veiklos sąlygas, kurios yra reikalingos tam, kad tinkamai veiktų bendroji rinka ir kad įmonės veiktų sąžiningoje konkurencinėje aplinkoje. Tokios taisyklės padės užkirsti kelią korupcijai ir nustatyti korupcijos atvejus, kurie stabdo ekonomikos augimą, nes įmonėms sukuriamas netikrumas, lėtinami procesai ir atsiranda papildomų išlaidų. Jos padidins verslo skaidrumą ir taip prisidės prie ES tvarių finansų strategijos įgyvendinimo¹⁵. Tokiomis taisyklėmis toliau remiami Komisijos veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti sąžiningesnę, skaidresnę ir veiksmingesnę apmokestinimą ES, kaip išdėstyta komunikate, priimtame reaguojant į Panamos dokumentų skandalą¹⁶. Taisyklės visų pirma papildoma naujausias iniciatyvas, kuriomis siekiama apsaugoti nacionalinius biudžetus nuo žalingos

¹⁴ Kaip nurodyta pasiūlymo 1 straipsnyje, priede taip pat pateikiamas susijusių teisės aktų sąrašas.

¹⁵ Kaip nustatyta jos veiksmų plane siekiant žalesnės ir švaresnės ekonomikos (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth_en.pdf).

¹⁶ 2016 m. liepos 5 d. Komunikatas dėl papildomų priemonių siekiant didesnio skaidrumo ir ryžtingesnės kovos su mokesčių slėpimu ir vengimu, COM(2016) 451.

mokesčių praktikos¹⁷, taip pat siūlymą sugriežtinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo taisykles¹⁸.

Patikimesnė pranešėjų apsauga padidins bendrą darbuotojų apsaugos lygį, kuris dera su Europos socialinių teisių ramsčio tikslais¹⁹, visų pirma jo 5 principu (sąžiningos darbo sąlygos) ir 7b principu (darbuotojų apsauga atleidimo iš darbo atveju). Žmonių, kurie pranešamą informaciją sužino vykdydami su savo darbu susijusią veiklą (nepaisant tokios veiklos pobūdžio) ir kuriems kyla atsakomųjų veiksmų darbe rizika, bendros aukšto lygio apsaugos užtikrinimas padės apsaugoti darbuotojų teises plačiausia prasme. Tokia apsauga bus ypač svarbi tiems darbuotojams, kurie dirba nesaugiomis sąlygomis, taip pat tarpvalstybinėse situacijose esantiems darbuotojams.

Pranešėjų apsaugos taisyklės galios lygiagrečiai su dabartinėmis apsaugos taisyklėmis, nustatytomis kitose srityse galiojančiuose ES teisės aktuose: i) dėl vienodo elgesio, kuriuose nustatyta apsauga nuo viktimizacijos, susijusios su skundu arba byla, kuria siekiama užtikrinti šio principo laikymąsi²⁰, ir ii) dėl apsaugos nuo priekabiavimo darbe²¹.

Direktyva nedaro poveikio darbuotojų apsaugai, galiojančiai tais atvejais, kai darbuotojai praneša apie Sąjungos darbo ir socialinės teisės pažeidimus. Pranešėjų apsauga su darbu susijusiomis aplinkybėmis galioja kartu su apsauga, kuria darbuotojai ir darbuotojų atstovai naudojami pagal galiojančius ES užimtumo teisės aktus, taikomus tais atvejais, kai keliama klausimai, susiję su tuo, ar jų darbdaviai laikosi šių teisės aktų. Atsižvelgiant į darbuotojų saugos ir sveikatos taisykles, Pagrindų direktyvoje 89/391/EEB nustatyta, kad darbuotojai arba darbuotojų atstovai negali atsidurti nepalankioje padėtyje dėl to, kad konsultuojasi su darbdaviu arba kelia klausimus dėl pavojų sumažinimo priemonių arba pavojaus šaltinių pašalinimo. Darbuotojai ir jų atstovai turi teisę kelti klausimus kompetentingose nacionalinėse institucijose, jeigu mano, kad priemonės, kurių buvo imtasi, ir darbdavio taikytos priemonės yra netinkamos siekiant užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą²². Komisija skatina geresnį

¹⁷ 2011 m. vasario 15 d. Direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje; 2016 m. liepos 12 d. Direktyva (ES) 2016/1164, kuria nustatomos kovos su mokesčių vengimo praktika, tiesiogiai veikiančia vidaus rinkos veikimą, taisyklės; Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės (BKPMB), COM/2016/0683 *final* – 2016/0336; Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos dėl bendros pelno mokesčio bazės (BKPMB), COM/2016/0685 *final* – 2016/0337.

¹⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios Direktyvą (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos ir iš dalies keičiančios Direktyvą 2009/101/EB, COM(2016) 450 *final*, 2016/0208 (COD).

¹⁹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lt.

²⁰ 2006 m. liepos 5 d. Direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija); 2004 m. gruodžio 13 d. Direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo; 2000 m. lapkričio 27 d. direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus; 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės.

²¹ 1989 m. birželio 12 d. Direktyva 89/391/EEB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo priemonių taikymo (OL L 183, 1989 6 29, p. 1); atskiri pagrindų susitarimai, kuriuos Europos partneriai pasirašė atitinkamai 2007 m. balandžio 26 d. (dėl priekabiavimo ir smurto darbe) ir 2004 m. spalio 8 d. (dėl su darbu susijusio streso).

²² 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvos 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989 6 29, p. 1) 11 straipsnis.

dabartinės ES reglamentavimo sistemos vykdymo užtikrinimą ir atitiktį jai tiek, kiek tai susiję su darbuotojų sauga ir sveikata²³.

Kalbant apie ES institucijas ir įstaigas, ES personalo atžvilgiu pranešėjų apsauga užtikrinama pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas. Nuo 2004 m. Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 723/2004²⁴ Tarnybos nuostatai iš dalies pakeisti, *inter alia*, siekiant nustatyti pranešimo apie bet kokią sukčiavimą, korupciją arba didelį pažeidimą procedūras ir suteikti ES darbuotojams, pranešantiems apie pažeidimus, apsaugą nuo neigiamų pasekmių.

Igyvendinant pranešėjų apsaugos taisyklės esminį, įvairialypį vaidmenį atlieka socialiniai partneriai. Nepriklausomi darbuotojų atstovai bus gyvybiškai svarbūs skatinant informavimą apie pažeidimus kaip gero valdymo mechanizmą. Socialinis dialogas gali užtikrinti, kad būtų nustatytos veiksmingos pranešimų teikimo ir apsaugos taisyklės, kuriose būtų atsižvelgiama į Europos darbo vietų realijas, darbuotojų ir įmonių poreikius. Dėl numatomų vidaus procedūrų informavimui apie pažeidimus palengvinti reikėtų visapusiškai konsultuotis su darbuotojais ir jų profesinėmis sąjungomis; dėl tokių procedūrų taip pat gali būti deramasi per derybas dėl kolektyvinių sutarčių. Be to, profesinės sąjungos gali veikti kaip pranešimų arba informacijos apie pažeidimus gavėjai ir atlikti vieną svarbiausių funkcijų konsultuojant (potencialius) pranešėjus ir teikiant jiems pagalbą.

Galiausiai pasiūlymas padės veiksmingiau įgyvendinti daugelio svarbiausių sričių ES politiką, turinčią tiesioginį poveikį bendrosios rinkos sukūrimui, kaip antai: produktų saugos, transporto saugos, aplinkos apsaugos, branduolinės saugos, maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, visuomenės sveikatos, vartotojų apsaugos, konkurencijos, privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei tinklų ir informacinių sistemų saugumo.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 16, 33, 43, 50 straipsniais, 53 straipsnio 1 dalimi, 62, 91, 100, 103, 109, 114, 168, 169, 192, 207 ir 325 straipsniais ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (Euratomo sutartis) 31 straipsniu. Šie straipsniai – tai Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo stiprinimo teisinis pagrindas:

- i) nustatant naujas nuostatas dėl pranešėjų apsaugos siekiant stiprinti tinkamą bendrosios rinkos veikimą, teisingą Sąjungos politikos, susijusios su produktų sauga, transporto sauga, aplinkos apsauga, branduoline sauga, maisto ir pašarų sauga, gyvūnų sveikata ir gerove, visuomenės sveikata, vartotojų apsauga, privatumo ir asmens duomenų apsauga bei tinklų ir informacinių sistemų saugumu, konkurencija ir Sąjungos finansiniais interesais, įgyvendinimą;
- ii) siekiant užtikrinti nuoseklius aukštus pranešėjų apsaugos standartus sektorinėse Sąjungos priemonėse, kuriose jau galioja susijusios taisyklės.

²³ Komisijos komunikatas „Saugesnės ir sveikesnės darbo vietos visiems. ES darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų ir politikos modernizavimas“ (COM(2017) 12 *final*).

²⁴ 2004 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 723/2004, iš dalies keičiantis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas, OL L 124, 2004 4 27, p. 1 (žr. 22a, 22b ir 22c straipsnius).

- **Subsidiarumo principas**

valstybės narės, veikdamos pavieniui arba nekoordinuotai, negali tinkamai pasiekti geresnio Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo pasitelkiant pranešėjų apsaugą tikslo. Tikėtina, kad apsauga nacionaliniu lygmeniu ir toliau liks fragmentiška. Tai taip pat reiškia, kad tokio fragmentiškumo neigiamas poveikis neišvengiamai bus daromas ne tik įvairių ES politikos sričių įgyvendinimui pavienėse valstybėse narėse, bet ir išplis į kitas valstybes nares.

ES viešųjų pirkimų taisyklių arba konkurencijos taisyklių pažeidimai lemia konkurencijos iškraipymus bendrojoje rinkoje, didesnes verslo vykdymo išlaidas ir ne tokią patrauklią investicinę aplinką. Agresyvos mokesčių planavimo schemos sukelia didesnę nesąžiningą mokestinę konkurenciją ir mokestinių pajamų nuostolius valstybėms narėms ir ES biudžetui. Pažeidimai maisto saugos, transporto saugos, aplinkos apsaugos, branduolinės saugos, maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, visuomenės sveikatos, vartotojų apsaugos, privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei tinklų ir informacinių sistemų saugumo srityse gali sukelti didelę tarpvalstybinio pobūdžio riziką. Kalbant apie Sąjungos finansinių interesų apsaugą pažymėtina, kad SESV 310 straipsnio 6 dalyje ir 325 straipsnio 1 ir 4 dalyse nustatyta, kad Sąjunga turi imtis teisėkūros veiksmų nustatydamą lygiavertes atgrasomąsias priemones, kuriomis apsaugotų tokius interesus nuo neteisėtos veiklos.

Todėl akivaizdu, kad tik Sąjungos lygmens teisėkūros veiksmais gali būti pagerintas ES teisės vykdymo užtikrinimas nustatant minimalius pranešėjų apsaugos suderinimo standartus. Be to, tik ES veiksmais gali būti užtikrinamas nuoseklumas ir suderinamos dabartinės ES sektoriaus taisyklės dėl pranešėjų apsaugos.

- **Proporcingumo principas**

Šis pasiūlymas yra proporcingas atsižvelgiant į tikslą stiprinti Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą ir juo neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti.

Pirmiausia jame nustatyti bendri minimalūs asmenų, pranešančių apie pažeidimus, apsaugos standartai, taikomi tik tose srityse, kuriose: i) yra poreikis gerinti vykdymo užtikrinimą; ii) mažas pranešėjų aktyvumas yra pagrindinis veiksnys, darantis poveikį vykdymo užtikrinimui, ir iii) pažeidimai gali sukelti didelę žalą viešajam interesui.

Todėl pasiūlyme daugiausia dėmesio skiriama sritims, kurios turi aiškų ES aspektą ir kuriose vykdymo užtikrinimo poveikis yra didžiausias.

Antra, pasiūlyme paprasčiausiai nustatomi minimalūs apsaugos standartai, o valstybėms narėms paliekama galimybė nustatyti arba išlaikyti pranešėjų teisėms palankesnes nuostatas.

Trečia, įgyvendinimo išlaidos (t. y. vidaus kanalų įdiegimas), kurias patiria vidutinės įmonės, nėra didelės, o nauda, susijusi su geresniais įmonės veiklos rezultatais ir mažesniais konkurencijos iškraipymais, kaip manoma, yra didelė. Atsižvelgiant į konkrečias finansinių paslaugų srityje galiojančias išimtis, mažosios ir labai mažos įmonės paprastai atleidžiamos nuo prievolės įdiegti pranešimų teikimo ir tolesnių su pranešimais susijusių veiksmų vidaus procedūras. Taip pat nustatyta, kad valstybės narės patirs ribotas įgyvendinimo išlaidas, nes jos naują prievolę gali perkelti remdamosi esamomis struktūromis, įdiegtomis pagal galiojančią sektorių teisinę sistemą.

- **Priemonės pasirinkimas**

Laikantis proporcingumo principo, direktyva, kurioje nustatomas minimalus suderinimo lygis, yra tinkama priemonė išnaudoti informavimo apie pažeidimus, kaip Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo sudedamosios dalies, potencialą.

3. **EX POST VERTINIMO²⁵, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

• **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Pasiūlymas grindžiamas plataus masto konsultacinio darbo, kurį Komisija atliko 2017 m. surengdama 12 savaitių trukmės atviras viešas konsultacijas, tris tikslines konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, du praktinius seminarus su valstybių narių ekspertais ir praktinį seminarą su mokslininkais ir advokatūros ekspertais, rezultatais²⁶.

Per viešas konsultacijas Komisija gavo 5 707 atsakymus. Iš šio skaičiaus 97 proc. (5 516) atsakymų pateikė respondentai, kurie dalyvavo kaip privatūs asmenys. Likę 3 proc. respondentų veikė organizacijų vardu (191 atsakymas²⁷). Du trečdaliai visų respondentų (privačių asmenų ir organizacijų) buvo iš Vokietijos ir Prancūzijos (atitinkamai 43 proc. ir 23 proc.), Ispanijos respondentai sudarė 7 proc. visų respondentų skaičiaus, Italijos ir Belgijos – po 5 proc., o Austrijos – 6 proc. Likę atsakymai buvo pasiskirstę tarp kitų valstybių narių.

Beveik visi respondentai (99,4 proc.) sutiko, kad pranešėjus reikėtų apsaugoti, o 96 proc. išreiškė labai tvirtą pritarimą teisiškai privalomų minimalių standartų, susijusių su pranešėjų apsauga, nustatymui Sąjungos teisėje. Pagrindinės keturios sritys, kuriose, pasak respondentų, reikalinga pranešėjų apsauga, yra: i) kova su sukčiavimu ir korupcija (95 proc. respondentų); ii) kova su mokesčių slėpimu ir vengimu (93 proc. respondentų); iii) aplinkos apsauga (93 proc. respondentų) ir iv) visuomenės sveikatos apsauga ir sauga (92 proc. respondentų).

Komisijos surengtuose praktiniuose seminaruose ir atsakymuose į viešas konsultacijas keletas valstybių narių atkreipė dėmesį į tai, kad ES teisėkūros iniciatyvoje reikėtų laikytis subsidiarumo principo.

• **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Buvo užsakytas išorės tyrimas²⁸ siekiant įvertinti kiekybinį ir kokybinį pranešėjų apsaugos skirtingose srityse, susijusiose su Sąjungos ir nacionaline teise, įgyvendinimo poveikį ir naudą. Šiame tyrime buvo analizuojami ir pateikiami įrodymai, kuriais remiantis apibrėžta problema ir atliktas Komisijos nustatytų galimybių vertinimas.

• **Poveikio vertinimas**

Atliktas šio pasiūlymo poveikio vertinimas. Reglamentavimo patikros valdyba (toliau – valdyba) 2018 m. sausio 26 d. iš pradžių priėmė neigiamą nuomonę, kurioje pateikė išsamias pastabas. Kovo 5 d. valdyba priėmė teigiamą nuomonę²⁹, įskaitant keletą pastabų dėl peržiūrėtos vasario 15 d. pateiktos poveikio vertinimo versijos, į kurią atsižvelgta rengiant galutinę poveikio vertinimo ataskaitą³⁰.

²⁵ Netaikoma.

²⁶ Žr. išsamesnę informaciją Poveikio vertinimo 2 priede.

²⁷ Daugiau nei ketvirtadalis (26 proc.) iš 191 dalyvaujančios organizacijos buvo NVO, 22 proc. buvo įmonių asociacijos; 19 proc. profesinės sąjungos; 13 proc. įmonės ir 7 proc. valdžios institucijos.

²⁸ Žr. tyrimo ataskaitos poveikio vertinimo 13 priedą. 14 priede galima rasti poveikio vertinimo metodus, prielaidas, šaltinius ir sąlygas, taip pat konkrečių šalių skaičius, susijusius su galimybės vertinimu.

²⁹ SEC(2018) 198.

³⁰ SWD(2018) 116.

Be pagrindinio scenarijaus (t. y. *status quo* padėties išlaikymas), išnagrinėtos keturios politikos galimybės, iš kurių dvi buvo atmestos.

Atmestos šios galimybės: i) SESV 50 straipsnio 2 dalies g punktu pagrįsta teisėkūros iniciatyva dėl privačiojo sektoriaus vientisumo didinimo nustatant minimalius pranešimų teikimo kanalų diegimui taikomus standartus, ir ii) SESV 153 straipsnio 1 dalies a ir b punktais pagrįsta teisėkūros iniciatyva dėl darbo aplinkos gerinimo siekiant apsaugoti darbuotojų saugą ir sveikatą ir dėl darbo sąlygų gerinimo.

Pirmuoju atveju, remiantis teisiniu pagrindu, į taikymo sritį nebūtų galima įtraukti viešojo sektoriaus, o išorės pranešimų teikimo kanalų (t. y. pranešimų teikimas kompetentingoms institucijoms) prieinamumas ir struktūros ir pranešėjų apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų prieinamumas ir formų nustatymas būtų paliktas valstybių narių nuožiūrai.

Antruoju atveju direktyvos taikymo sritis asmenims būtų susijusi tik su darbuotojais, tuo tarpu nebūtų apsaugomi kitų rūšių potencialūs pranešėjai, pvz., savarankiškai dirbantys asmenys, rangovai ir pan., kurie, remiantis prieinamais įrodymais ir tarptautiniais standartais, gali atlikti labai svarbų vaidmenį atskleidžiant grėsmes arba žalą viešajam interesui ir kuriems taip pat reikalinga apsauga nuo atsakomųjų veiksmų. Dėl ribotos taikymo srities atsirastų didelė ES lygmens pranešėjų apsaugos spraga, o nesuteikiant apsaugos pagrindinėms potencialių pranešėjų kategorijoms, tokia iniciatyva taip pat turėtų ribotą veiksmingą poveikį atsižvelgiant į geresnį Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą. Ribota taikymo sritis asmenims nebūtų kompensuojama suteikiant platesnę apsaugą, nes, remiantis teisiniu pagrindu, nebūtų suteikiama jokia papildoma apsauga, palyginti su išlaikytomis politikos galimybėmis. Be to, apsaugos praplėtimas, kad ji apimtų situacijas, neturinčias tarpvalstybinio aspekto arba kito šalutinio poveikio, kai nėra ryšio su Sąjungos teise arba ES finansiniais interesais, būtų plataus užmojo, taigi ir labai brangi, ES reguliavimo intervencija.

Nagrinėtos šios politikos galimybės: i) Komisijos rekomendacija, kurioje valstybėms narėms pateikiamos gairės, susijusios su pagrindiniais pranešėjų apsaugos elementais, kurias papildo paramos priemonės, kuriomis remiamos nacionalinės institucijos; ii) direktyva, kuria nustatoma Sąjungos finansinių interesų srityje veikiančių pranešėjų apsauga, kurią papildo komunikatas, kuriuo nustatoma ES lygmens politinė sistema, įskaitant priemones, kuriomis remiamos nacionalinės institucijos; iii) direktyva, kuria nustatoma pranešėjų apsauga konkrečiose srityse (įskaitant Sąjungos finansinių interesų sritį), kuriose būtina spręsti mažo pranešėjų aktyvumo problemą, siekiant stiprinti Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą, nes dėl pažeidimų būtų daroma didelė žala viešajam interesui; iv) direktyva, kaip nurodyta iii papunktyje, kurią papildo ii papunktyje nurodytas komunikatas.

Šiame pasiūlyme pasirinkta pastaroji galimybė. Tokios plačios taikymo srities teisėkūros iniciatyva ypač tinka spręsti dabartinio fragmentiškumo problemą ir didinant teisinį užtikrintumą, kad būtų veiksmingai išspręsta mažo pranešėjų aktyvumo problema ir sustiprintas Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimas visose nustatytose srityse, kuriose dėl pažeidimų gali būti daroma didelė žala viešajam interesui. Prie pasiūlymo pridedamas komunikatas, kuriame nustatomos papildomos Komisijos numatytos priemonės ir geroji patirtis, kurią būtų galima taikyti valstybių narių lygmeniu, padės veiksmingai užtikrinti pranešėjų apsaugą.

Galimybė, kuriai teikiama pirmenybė, duos ekonominės, visuomeninės ir su aplinka susijusios naudos. Ja bus remiamos nacionalinių institucijų pastangos nustatyti ir sustabdyti sukčiavimo ir korupcijos, susijusios su ES biudžetu, atvejus (dabartinė prarastų pajamų rizika pagal skaičiavimus siekia 179–256 mlrd. EUR per metus). Kitose bendrosios rinkos srityse, pvz., viešųjų pirkimų, skaičiuojama, kad nauda visoje ES kasmet sudarys 5,8–9,6 mlrd. EUR. Galimybė, kuriai teikiama pirmenybė, taip pat veiksmingai padės kovoti su mokesčių

vingimu, dėl kurio, remiantis skaičiavimais, kasmet valstybėse narėse ir ES prarandama apytiksliai 50–70 mlrd. EUR pajamų, susijusių su pelno perkėlimu. Nustačius patikimą pranešėjų apsaugą, pagerės 40 proc. ES darbo jėgos, kuri dabar nėra apsaugota nuo atsakomųjų veiksmų, darbo sąlygos ir padidės beveik 20 proc. ES darbo jėgos apsaugos lygis. Tai padidins privačiojo ir viešojo sektorių vientisumą ir skaidrumą, prisidės prie sąžiningos konkurencijos ir vienodų veiklos sąlygų bendrojoje rinkoje.

Manoma, kad įgyvendinimo išlaidos viešajame sektoriuje sudarys vienkartinės 204,9 mln. EUR išlaidas ir 319,9 mln. EUR metines veiklos išlaidas. Kalbant apie privatųjį sektorių (vidutinės ir didelės įmonės), pažymėtina, kad numatomos tikėtinos išlaidos sudarys 542,9 mln. EUR vienkartinės išlaidas ir 1 016,6 mln. EUR metines veiklos išlaidas. Bendros viešojo ir privačiojo sektorių išlaidos yra 747,8 mln. EUR vienkartinės išlaidos ir 1 336,6 mln. EUR metinės veiklos išlaidos.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Siekiant atsižvelgti į privačių įmonių dydį, pasiūlyme laikomasi bendrojo principo labai mažas ir mažąsias įmones atleisti nuo prievolės sukurti vidaus pranešimų teikimo kanalus. Tokiose įmonėse dirbantys pranešimų teikėjai pranešimus gali teikti išorėje tiesiogiai kompetentingoms nacionalinėms institucijoms. Bendroji išimtis netaikoma mažosioms ir labai mažoms įmonėms, veikiančioms finansinių paslaugų teikimo sektoriuje. Visos tokios įmonės toliau turi prievolę įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus laikydamosi dabartinių prievolių, nustatytų Sąjungos finansinių paslaugų teisės aktais. Šių įmonių išlaidos yra minimalios (neatsiperkančios išlaidos), nes pagal dabartines Sąjungos taisykles jos jau yra įpareigosios įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus. Remdamosi savo pačių analize ir nacionaliniais poreikiais valstybės narės, atlikusios atitinkamą rizikos vertinimą, gali prireikus reikalauti, kad konkrečiuose sektoriuose veikiančios mažosios įmonės įdiegtų vidaus pranešimų teikimo kanalus. Atliekant rizikos vertinimą atsižvelgiama į konkretų sektoriaus pobūdį ir įvertinama rizika bei būtinybė nustatyti prievolę įdiegti vidaus kanalus. Vidutinių įmonių, kurios įpareigojamos įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus, išlaidos nėra didelės. Kiekvienos vidutinės įmonės patiriamų išlaidų vidurkis bus toks: vidutinės vienkartinės įgyvendinimo išlaidos – 1 374 EUR, o metinės veiklos išlaidos – 1 054,60 EUR. Bendroji mažosioms ir vidutinėms įmonėms galiojanti išimtis netaikoma įmonėms, kurios veikia finansinių paslaugų srityje arba kurioms kyla pinigų plovimo arba teroristų finansavimo rizika.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymu didinamas dabartinis pranešėjų apsaugos lygis, todėl jis turės teigiamą poveikį pagrindinėms teisėms, visų pirma:

- i) žodžio laisvei ir teisei gauti informaciją (Chartijos 11 straipsnis): nepakankama pranešėjų apsauga nuo atsakomųjų veiksmų daro neigiamą poveikį fizinių asmenų žodžio laisvei ir visuomenės teisei gauti informaciją bei žiniasklaidos laisvei. Pranešėjų apsaugos stiprinimas ir šios apsaugos sąlygų paaiškinimas, taip pat tais atvejais, kai jie atskleidžia informaciją visuomenei, paskatins ir sudarys sąlygas informuoti apie pažeidimus žiniasklaidą;
- ii) teisei į sąžiningas ir teisingas darbo sąlygas (Chartijos 30 ir 31 straipsniai): aukštesnio lygio pranešėjų apsauga bus užtikrinta įdiegiant pranešimų teikimo kanalus ir pagerinant apsaugą nuo atsakomųjų veiksmų su darbu susijusiomis aplinkybėmis;

- iii) teisei į privataus gyvenimo gerbimą, asmens duomenų apsaugą, sveikatos apsaugą, aplinkos apsaugą, vartotojų apsaugą (atitinkamai Chartijos 7, 8, 35, 37 ir 38 straipsniai), be to, teigiamas poveikis taip pat bus daromas bendram gero administravimo principui (41 straipsnis) atsižvelgiant į tai, kiek pasiūlymu bus padidintas nustatytų pažeidimų atvejų skaičius ir prevencija.

Bendriau tariant, pasiūlymu bus pagerinti pranešimų teikimo rodikliai ir atgrasoma nuo visų pagrindinių teisių pažeidimų įgyvendinant Sąjungos teisę srityse, kurios patenka į pasiūlymo taikymo sritį.

Pasiūlyme siekiama nustatyti subalansuotą požiūrį, kuriuo būtų užtikrinama visapusiška pagarba papildomoms ne tik pranešėjų, bet ir kitų su pranešimais susijusių asmenų teisėms, kurioms gali būti daromas poveikis, pvz., teisei į privatų gyvenimą ir teisei į asmens duomenų apsaugą (Chartijos 7 ir 8 straipsniai), tai pat nekaltumo prezumpcijai ir su pranešimais susijusių asmenų teisėms į gynybą (Chartijos 47 ir 48 straipsniai). Lygiai taip pat poveikis laisvei užsiimti verslu (Chartijos 16 straipsnis) dera su Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Ši iniciatyva nedaro poveikio ES biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateiks siūlomos direktyvos įgyvendinimo ir taikymo ataskaitą atitinkamai praėjus 2 ir 6 metams nuo to laiko, kai sueis jos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas. Taip bus užtikrinta, kad būtų pakankamai laiko įvertinti, kaip veikė siūloma direktyva, taip pat įvertinti papildomų priemonių poreikį, įskaitant galimą pranešėjų apsaugos išplėtimą į kitas sritis.

Praėjus 6 metams nuo siūlomos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, Komisija taip pat pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertins nacionalinių teisės aktų, kuriais siūloma direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, poveikį. Šiuo tikslu yra nustatyti rodikliai, kuriais remiantis vertinama būsimos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo pažanga (žr. poveikio vertinimo 8 skirsnį). Siekiant surinkti būsimai įgyvendinimo ataskaitai reikalingą informaciją ir įvertinti konkrečius rodiklius, pasiūlyme valstybėms narėms nustatoma prievolė rinkti duomenis apie gautų pranešimų apie pažeidimus skaičių, procedūrų, kurios buvo pradėtos dėl pranešėjų pateiktos informacijos, skaičių, susijusias teisės sritis, taip pat apie procedūrų rezultatus ir jų ekonominį poveikį atsižvelgiant į išieškotas lėšas ir apie praneštus atsakomųjų veiksmų atvejus. Šis duomenų rinkinys bus perkeltas į dabartinės Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) ataskaitas, be to, jį galėtų papildyti metinės Europos prokuratūros (EPPO) ir ES ombudsmeno ataskaitos.

Antra, pirmiau minėtą duomenų rinkimo veiklą papildys kiti susiję duomenų šaltiniai, pvz., Komisijos „Eurobarometro“ apklausa dėl korupcijos ir dabartinių ES sektorių teisės aktų, kuriais reglamentuojama pranešėjų apsauga, įgyvendinimo ataskaitos.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Pasiūlymas grindžiamas Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, susijusia su Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) 10 straipsnyje nustatyta žodžio laisve ir, remiantis šiuo pagrindu, Europos Tarybos parengtais principais, kuriuos ji nustatė savo 2014 m.

rekomendacijoje dėl pranešėjų apsaugos, taip pat pirmiau minėtais papildomais tarptautiniais standartais ir gerąja patirtimi ir ES pagrindinėmis teisėmis ir taisyklėmis.

I skyriuje (1–3 straipsniai) apribojama direktyvos taikymo sritis ir pateikiamos terminų apibrėžtys.

1 straipsnyje išvardijamos sritys, kuriose, remiantis prieinamais duomenimis, pranešėjų apsauga yra būtina siekiant stiprinti Sąjungos taisyklių, kurias pažeidus gali būti padaroma didelė žala viešajam interesui, vykdymo užtikrinimą.

2 straipsnyje nustatyta direktyvos taikymo sritis asmenims. Remiantis Europos Tarybos rekomendacija dėl pranešėjų apsaugos, direktyvoje aptariamas plačiausias įmanomas asmenų, kurie, atsižvelgiant į su savo darbu susijusią veiklą (nepaisant šios veiklos pobūdžio ir to, ar jie gauna užmokestį), turi išimtinę prieigą prie informacijos apie pažeidimus, dėl kurių gali būti padaroma didelė žala viešajam interesui, ir kurie, jei praneštų apie pažeidimą, gali sulaukti atsakomųjų veiksmų, kategorijų ratas, taip pat kitos asmenų, kurie pagal direktyvą gali būti susiję su pažeidimais, kategorijos, pvz., suinteresuotosios šalys, savanoriai, neatlygintini stažuotojai ir į laisvą darbo vietą pretenduojantys asmenys.

3 straipsnyje pateiktos terminų apibrėžtys yra pagrįstos Europos Tarybos rekomendacijos dėl pranešėjų apsaugos principais. Visų pirma pranešimų teikėjų ir atsakomųjų veiksmų sąvokos apibrėžiamos plačiausia įmanoma prasme, nes taip siekiama užtikrinti veiksmingą pranešėjų apsaugą kaip Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo priemonę.

II skyriuje (4–5 straipsniai) nustatyta valstybių narių prievolė užtikrinti, kad privačiame ir viešajame sektoriuose veikiantys juridiniai subjektai įdiegtų tinkamus vidaus pranešimų teikimo kanalus ir nustatytų pranešimų priėmimo bei tolesnių veiksmų procedūras. Šios prievolės paskirtis – užtikrinti, kad informacija apie faktinius arba potencialius Sąjungos teisės pažeidimus greitai pasiektų tuos asmenis, kurie yra arčiausiai problemos šaltinio, yra labiausiai kvalifikuoti atlikti tyrimą ir turi įgaliojimus, kai įmanoma, ištaisyti padėtį.

4 straipsnyje paaiškinamas principas, kad prievolė įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus turėtų atitikti subjektų dydį, o privačių subjektų atveju reikia atsižvelgti į riziką, kurią jų veikla kelia viešajam interesui, lygį. Išskyrus finansinių paslaugų srityje veikiančias įmones, kaip nustatyta Sąjungos teisės aktuose, labai mažos ir mažosios įmonės atleidžiamos nuo prievolės įdiegti vidaus kanalus.

5 straipsnyje nustatyti minimalūs standartai, kuriuos turėtų atitikti vidaus pranešimų teikimo kanalai ir procedūros dėl tolesnių veiksmų, kurių imamasi gavus pranešimus. Visų pirma pagal jį reikalaujama, kad pranešimų teikimo kanaluose būtų garantuojamas pranešimo teikėjo tapatybės konfidencialumas, nes tai yra esminis pranešėjų apsaugos aspektas. Pagal šį straipsnį taip pat reikalaujama, kad asmuo arba departamentas, kuris turi kompetenciją priimti pranešimą, deramai į jį reaguotų ir per pagrįstą laikotarpį informuotų pranešimo teikėją apie tokius tolesnius veiksmus. Be to, reikalaujama, kad subjektai, kuriuose yra naudojamos vidaus pranešimų teikimo procedūros, pateiktų lengvai suprantamą ir plačiai prieinamą informaciją apie šias procedūras, taip pat apie procedūras, kurios taikomos pranešimus teikiant išorėje atitinkamoms kompetentingoms institucijoms.

III skyriuje (6–12 straipsniai) valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad kompetentingos institucijos įdiegtų išorės pranešimų teikimo kanalus ir procedūras, kurios taikomos gavus pranešimus ir imantis dėl jų tolesnių veiksmų, taip pat nustatomi tokiems kanalams ir procedūroms taikomi minimalūs standartai.

Pagal 6 straipsnį institucijos, kurias valstybės narės turi paskirti kaip kompetentingas institucijas, visų pirma turėtų įdiegti nepriklausomus autonominius išorės pranešimų teikimo kanalus, kurie yra saugūs ir konfidencialūs, imtis tolesnių veiksmų dėl pranešimų ir per

pagrįstą laikotarpį pateikti grįžtamąją informaciją pranešimo teikėjui. 7 straipsnyje nustatyti minimalūs išorės pranešimų teikimo kanalams taikomi struktūros reikalavimai. Pagal 8 straipsnį reikalaujama, kad kompetentingos institucijos turėtų paskirtų ir apmokytų darbuotojų, kurie tvarkytų pranešimus, be to, šiame straipsnyje nurodomos funkcijos, kurias turi vykdyti tokie darbuotojai.

9 straipsnyje nustatyti reikalavimai, kuriuos turi atitikti išorės pranešimų teikimui taikomos procedūros, pvz., reikalavimai, susiję su tolesniu bendravimu su pranešimo teikėju, laikotarpis grįžtamajai informacijai pateikti pranešimo teikėjui ir taikomas konfidencialumo režimas. Visų pirma šiomis procedūromis turėtų būti užtikrinama pranešančių ir susijusių asmenų asmens duomenų apsauga. 10 straipsnyje nustatyta, kad kompetentingos institucijos turėtų viešai atskleisti ir leisti lengvai susipažinti su suprantama informacija apie esamus pranešimų teikimo kanalus ir procedūras, kurios taikomos gavus pranešimus ir imantis dėl jų tolesnių veiksmų. 11 straipsnyje nustatyta tinkama visų pranešimų įrašų saugojimo tvarka. 12 straipsnyje numatyta, kad nacionalinės kompetentingos institucijos reguliariai peržiūri savo procedūras, kurios taikomos gavus pranešimus ir imantis dėl jų tolesnių veiksmų.

IV skyriuje (13–18 straipsniai) nustatyti minimalūs pranešimų teikėjams ir su pranešimais susijusiems asmenims taikomi apsaugos standartai.

13 straipsnyje nustatytos sąlygos, kurias pranešimo teikėjas turi atitikti, kad būtų saugomas pagal šią direktyvą.

Konkrečiau, pagal jį reikalaujama, kad pranešimų teikėjai turėtų pagrįstų priežasčių manyti, kad pateikta informacija pranešimo pateikimo metu buvo teisinga. Tai yra esminė apsaugos nuo apgaulingų arba piktnaudžiaujamo pobūdžio pranešimų priemonė, kuria užtikrinama, kad apsauga nebūtų teikiama asmenims, kurie sąmoningai pateikia neteisingą informaciją. Kartu taip užtikrinama, kad pranešimo teikėjas neprarastų apsaugos tais atvejais, kai neteisingą pranešimą pateikė būdamas nuoširdžiai įsitikinęs jo teisingumu. Lygiai taip pat pranešimų teikėjai turėtų turėti teisę būti saugomi pagal direktyvą, jeigu jie turi pagrįstų priežasčių manyti, kad pranešta informacija patenka į jos taikymo sritį.

Be to, paprastai reikalaujama, kad pranešimų teikėjai pirmiausia naudotų vidaus kanalus; jeigu šie kanalai neveikia arba būtų nepagrįsta tikėtis, kad jie veiks, tokie asmenys pranešimus gali teikti kompetentingoms institucijoms ir kraštutiniu atveju visuomenei arba žiniasklaidai. Šis reikalavimas yra būtinas siekiant užtikrinti, kad informacija patektų asmenims, kurie gali prisidėti prie ankstyvo ir veiksmingo rizikos viešajam interesui šalinimo ir taip užkirsti kelią nepagrįstai žalai reputacijai, kurią gali sukelti viešas informacijos atskleidimas. Tuo pat metu numatant šios taisyklės išimtis tais atvejais, kai vidaus ir (arba) išorės kanalai neveikia arba kai būtų nepagrįsta tikėtis, kad jie tinkamai veiks, 13 straipsnyje pranešimo teikėjui suteikiama būtina laisvė priimti sprendimą dėl tinkamiausio kanalo, priklausomai nuo konkrečių atvejo aplinkybių. Be to, pagal šį straipsnį leidžiama užtikrinti, kad informacija būtų atskleista visuomenei atsižvelgiant į demokratinius principus, pvz., skaidrumą ir atskaitomybę, ir pagrindines teises, pvz., žodžio laisvę ir žiniasklaidos laisvę.

14 straipsnyje pateikiamas nebaigtinis įvairių galimų atsakomųjų veiksmų formų sąrašas.

Pagal 15 straipsnį reikalaujama uždrausti bet kokios formos atsakomuosius veiksmus ir nustatomos papildomos priemonės, kurių valstybės narės turėtų imtis, kad užtikrintų pranešimų teikėjų apsaugą, be kita ko:

- suteikiant galimybę visuomenei lengvai ir nemokamai susipažinti su nepriklausoma informacija ir gauti konsultacijas apie procedūras ir teisių gynimo priemones, kuriomis galima pasinaudoti siekiant apsisaugoti nuo atsakomųjų veiksmų;

- atleidžiant pranešimų teikėjus nuo atsakomybės pažeidus sutartyje arba įstatyme nustatytus informacijos atskleidimui taikomus apribojimus;
- perkeltiant prievolę įrodyti teismo procese, kad *prima facie* atsakomųjų veiksmų bylose prieš pranešėją ieškinį pareiškiantis asmuo turėtų įrodyti, kad jis nesiima atsakomųjų veiksmų dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo veiksmo;
- suteikiant pranešimų teikėjams galimybę pagal nacionalinę sistemą prireikus naudotis apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų taisomosiomis priemonėmis, įskaitant laikinąsias apsaugos priemones, taikomas vykstant teismo procesui;
- užtikrinant, kad prieš pranešėjus iškeltose bylose, nesusijusiose su darbu, pvz., bylose dėl šmeižto, autorių teisių arba konfidencialumo pareigos pažeidimo, pranešėjai gindamiesi galėtų nurodyti, kad jie pranešimą pateikė arba informaciją atskleidė remdamiesi direktyva.

16 straipsnyje aiškiai nustatyta, kad su pranešimais susiję asmenys naudojami visomis savo teisėmis pagal ES pagrindinių teisių chartiją, įskaitant nekaltumo prezumpciją, teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat savo teisėmis į gynybą.

17 straipsnyje nustatytos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos sankcijos, kurios yra būtinos:

- viena vertus, užtikrinti taisyklių, kuriomis reglamentuojama pranešimų teikėjų apsauga, veiksmingumą, siekiant nubausti ir aktyviai atgrasyti nuo veiksmų, kuriais siekiama sutrukdyti teikti pranešimus, atsakomųjų veiksmų, nepagrįstų procesų prieš pranešimų teikėjus ir pareigos išsaugoti jų tapatybės konfidencialumą pažeidimų, ir,
- kita vertus, atgrasyti nuo apgaulingų arba piktnaudžiaujamo pobūdžio informavimo apie pažeidimus, kuris daro poveikį visos pranešėjų apsaugos sistemos veiksmingumui ir patikimumui, ir užkirsti kelią nepagrįstai žalai susijusių asmenų reputacijai.

18 straipsnyje pateikiama nuoroda į ES asmens duomenų apsaugos taisyklių taikymą bet kuriam asmens duomenų tvarkymo atvejui pagal šią direktyvą. Šiuo atveju bet koks asmens duomenų tvarkymas, įskaitant keitimąsi tokiais duomenimis arba jų perdavimą, turi atitikti Reglamente (ES) 2016/679, Direktyvoje (ES) 2016/680 ir Reglamente (EB) Nr. 45/2001 nustatytas taisykles.

V skyriuje (19–22 straipsniai) pateikiamos baigiamosios nuostatos.

19 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės išlaiko galimybę nustatyti arba toliau taikyti palankesnes nuostatas, taikomas pranešimo teikėjui, jeigu tokios nuostatos neprieštarauja susijusių asmenų apsaugos priemonėms. 20 straipsnis susijęs su direktyvos perkėlimu į nacionalinę teisę.

Pagal 21 straipsnį reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų Komisijai informaciją, susijusią su šios direktyvos įgyvendinimu ir taikymu, kuria remdamasi Komisija ne vėliau kaip per 2 metus nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę teikia Parlamentui ir Tarybai ataskaitą. Pagal šią nuostatą taip pat reikalaujama, kad valstybės narės kasmet teiktų Komisijai statistinius duomenis, *inter alia*, apie kompetentingų institucijų gautų pranešimų skaičių, jeigu tokie duomenys atitinkamoje valstybėje narėje yra prieinami centriniu lygmeniu; remiantis pranešimais pradėtų procesų skaičių ir tokių procesų rezultatą. 21 straipsnyje taip pat nustatyta, kad Komisija ne vėliau kaip per 6 metus nuo perkėlimo į nacionalinę teisę, teikia Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertinami nacionalinės teisės aktai, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, ir išnagrinėjamas poreikis

intis papildomų priemonių, įskaitant, kai tinkama, pakeitimus, kuriais siekiama praplėsti pranešėjų apsaugą kitose srityse ar Sąjungos aktuose.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16, 33, 43 ir 50 straipsnius, 53 straipsnio 1 dalį, 62, 91, 100, 103, 109, 114, 168, 169, 192, 207 straipsnius ir 325 straipsnio 4 dalį, ir į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 31 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę³²,

atsižvelgdami į Audito Rūmų nuomonę³³,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) organizacijai dirbantys asmenys arba asmenys, kurie su ja turi ryšių vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, dažnai pirmieji sužino apie šiomis aplinkybėmis viešajam interesui kylančias grėsmes ar daromą žalą. Pateikdami informaciją apie pažeidimus jie atlieka labai svarbų vaidmenį atskleidžiant teisės pažeidimus ir užkertant jiems kelią, taip pat apsaugant visuomenės gerovę. Tačiau potencialius pranešėjus nuo pranešimo apie jiems susirūpinimą keliančius dalykus ar įtarimus dažnai atgraso atsakomųjų veiksmų baimė;
- (2) Sąjungos lygmeniu pranešėjų pranešimai yra viena iš sudedamųjų Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimo dalių: jie papildo nacionalines ir Sąjungos vykdymo užtikrinimo sistemas informacija, kuri padeda veiksmingai nustatyti Sąjungos teisės pažeidimus, juos tirti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos;
- (3) tam tikrose politikos srityse dėl Sąjungos teisės pažeidimų gali būti daroma didelė žala viešajam interesui, nes kyla didelė rizika visuomenės gerovei. Jeigu tose srityse nustatomi vykdymo užtikrinimo trūkumai, o pranešėjai turi išskirtinę galimybę atskleisti pažeidimus, vykdymo užtikrinimą būtina gerinti užtikrinant veiksmingą pranešėjų apsaugą nuo atsakomųjų veiksmų ir sukuriant veiksmingus pranešimų teikimo kanalus;
- (4) šiuo metu Europos Sąjungoje pranešėjams teikiama apsauga įvairiose valstybėse narėse yra fragmentiška, o įvairiose politikos srityse – nevienoda. Iš pranešėjų

³¹ OL C [...], [...], p. [...].

³² OL C [...], [...], p. [...].

³³ OL C [...], [...], p. [...].

atskleistų Sąjungos teisės pažeidimų, turinčių tarpvalstybinį aspektą, matyti, kaip neveiksminga apsauga vienoje valstybėje narėje gali ne tik sukelti neigiamų pasekmių ES politikos įgyvendinimui toje valstybėje narėje, bet ir sukelti šalutinį poveikį kitose valstybėse narėse ir apskritai visoje Sąjungoje;

- (5) todėl bendri minimalūs standartai, kuriais užtikrinama veiksminga pranešėjų apsauga, turėtų būti taikomi tuose teisės aktuose ir politikos srityse, kuriuose i) yra poreikis stiprinti vykdymo užtikrinimą; ii) mažas pranešėjų aktyvumas yra pagrindinis veiksnys, darantis poveikį vykdymo užtikrinimui, ir iii) Sąjungos teisės pažeidimai daro didelę žalą viešajam interesui;
- (6) pranešėjų apsauga yra būtina siekiant gerinti viešuosius pirkimus reglamentuojančios Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą. Be poreikio užkirsti kelią sukčiavimo ir korupcijos, susijusios su ES biudžeto įgyvendinimu, įskaitant viešuosius pirkimus, atvejams ir juos nustatyti, būtina spręsti nepakankamo viešųjų pirkimų taisyklių vykdymo užtikrinimo problemą, kai prekes, darbus ir paslaugas perka nacionalinės institucijos ir tam tikri viešųjų paslaugų teikėjai. Dėl tokių taisyklių pažeidimų iškraipoma rinka, padidėja verslo vykdymo išlaidos, pažeidžiami investuotojų ir akcininkų interesai ir apskritai mažinamas patrauklumas investicijoms ir sudaromos nevienodos veiklos sąlygos visoms Europoje veikiančioms įmonėms, o tai daro neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos veikimui;
- (7) pranešėjų apsaugos pridėtinę vertę Sąjungos teisės aktų leidėjas jau pripažino finansinių paslaugų srityje. Po finansų krizės, kuri atskleidė rimtus susijusių taisyklių vykdymo užtikrinimo trūkumus, daugelyje šios srities teisėkūros priemonių buvo nustatytos pranešėjų apsaugos priemonės³⁴. Visų pirma, atsižvelgiant į kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms taikomą rizikos ribojimo sistemą, Direktyvoje 2013/36/ES³⁵ nustatyta pranešėjų apsauga, kuri taip pat taikoma Reglamente (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms;
- (8) kalbant apie vidaus rinkai pateikiamų produktų saugą, pirminis įrodymų rinkimo šaltinis yra gamybos ir platinimo grandinėje dalyvaujančios įmonės, todėl pranešėjų teikiami pranešimai turi didelę pridėtinę vertę, nes jie yra daug arčiau galimos nesažiningos ir neteisėtos nesaugių produktų gamybos, importo ar platinimo praktikos šaltinio. Dėl šios priežasties galima pagrįstai nustatyti pranešėjų apsaugą, teikiamą atsižvelgiant į suderintiems³⁶ ir nesuderintiems³⁷ produktams taikomus saugos reikalavimus. Pranešėjų apsauga taip pat yra labai svarbi siekiant išvengti šaunamųjų ginklų, jų dalių bei komponentų bei šaudmenų, taip pat savigynai skirtų produktų perdavimo, šiuo tikslu skatinant teikti pranešimus apie pažeidimus, pvz., dokumentų klastojimą, pakeistą žymėjimą arba neteisingas importo ar eksporto deklaracijas, ir apgaulingą tarpvalstybinį šaunamųjų ginklų įsigijimą, kai dėl pažeidimų šaunamieji ginklai dažnai perduodami iš teisėtos į neteisėtą rinką. Pranešėjų apsauga taip pat

³⁴ 2010 m. gruodžio 8 d. komunikatas „Sankcijų taikymo režimų finansinių paslaugų sektoriuje griežtinimas“.

³⁵ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

³⁶ Atitinkami Sąjungos derinamieji teisės aktai aprašyti ir išvardyti Reglamente [XXX], kuriuo nustatomos Sąjungos derinamųjų teisės aktų laikymosi ir vykdymo užtikrinimo taisyklės ir procedūros (2017/0353 (COD)).

³⁷ Reglamentuojama 2001 m. gruodžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (EB) 2001/95 dėl bendros gaminių saugos (OL L 11, p. 4).

padės užkirsti kelią neteisėtai savadarbių sprogmenų gamybai, nes paskatins teisingai taikyti su sprogstamųjų medžiagų pirmtakais susijusius apribojimus ir kontrolės priemones;

- (9) tai, kad pranešėjų apsauga yra svarbi, nes užkerta kelią transporto saugą reglamentuojančių taisyklių pažeidimams, kurie gali kelti pavojų žmonių gyvybėms, ir nuo jų atgraso, jau pripažįstama sektorinėse Sąjungos priemonėse, susijusiose su aviacijos sauga³⁸ ir jūrų transporto sauga³⁹, kuriose numatytos specialios pranešėjų apsaugos priemonės, taip pat konkretūs pranešimų teikimo kanalai. Šios priemonės taip pat apima darbuotojų, sąžiningai pranešančių apie savo klaidas, apsaugą nuo atsakomųjų veiksmų (vadinamasis sąžiningumo principas). Šiuose dviejuose sektoriuose galiojančius pranešėjų apsaugos aspektus būtina papildyti, taip pat būtina numatyti tokią apsaugą, kad būtų skatinamas kitų transporto rūšių, būtent kelių ir geležinkelių transporto, saugumo standartų vykdymo užtikrinimas;
- (10) įrodymų rinkimas, nusikaltimų aplinkai ir neteisėtos veiklos, kuria pažeidžiama aplinkos apsauga, nustatymas ir nagrinėjimas tebėra iššūkis, kurį reikia aktyviau spręsti, kaip pripažinta 2018 m. sausio 18 d. Komisijos komunikate „ES aplinkosaugos reikalavimų laikymosi ir aplinkos valdymo gerinimo veiksmai“⁴⁰. Nors pranešėjų apsaugos taisyklės dabar yra nustatytos tik vienoje sektorinėje priemonėje, susijusioje su aplinkos apsauga⁴¹, manoma, kad tokią apsaugą būtina nustatyti siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos aplinkos apsaugos *acquis* vykdymą, nes jo pažeidimai gali padaryti didelę žalą viešajam interesui ir turėti šalutinį poveikį kitose valstybėse. Tai taip pat svarbu tais atvejais, kai nesaugūs produktai gali padaryti žalos aplinkai;
- (11) dėl panašių aplinkybių, remiantis galiojančiomis nuostatomis, pranešėjų apsaugą galima pagrįstai nustatyti ir siekiant užkirsti kelią maisto grandinėje galiojančių ES taisyklių, visų pirma susijusių su maisto ir pašarų sauga ir gyvūnų sveikata ir gerove, pažeidimams. Šiose srityse parengtos įvairios Sąjungos taisyklės yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Reglamente (EB) Nr. 178/2002⁴² nustatyti bendrieji principai ir reikalavimai, kuriais grindžiamos visos Sąjungos ir nacionalinės su maistu ir pašarais susijusios priemonės, o ypatingas dėmesys skiriamas maisto saugai, siekiant užtikrinti aukšto lygio žmonių sveikatos ir vartotojų interesų, susijusių su maistu, apsaugą, taip pat veiksmingą vidaus rinkos veikimą. Šiame reglamente, be kita ko, nustatyta, kad maisto tvarkymo ir pašarų ūkio subjektams neleidiama trukdyti savo darbuotojams ir kitiems asmenims bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis, jeigu taip būtų galima išvengti dėl maisto kylančio pavojaus, sumažinti tą pavojų ar jį pašalinti. Sąjungos teisės aktų leidėjas panašaus požiūrio laikėsi priimdamas Gyvūnų sveikatos

³⁸ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos (OL L 122, p. 18).

³⁹ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/54/ES dėl tam tikrų vėliavos valstybės įsipareigojimų užtikrinti, kad būtų laikomasi Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje ir kad ji būtų vykdoma (OL L 329, p. 1), 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/16/EB dėl uosto valstybės kontrolės (OL L 131, p. 57).

⁴⁰ COM(2018) 10 *final*.

⁴¹ 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/30/ES dėl naftos ir dujų operacijų jūroje saugos (OL L 178, p. 66).

⁴² 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, p. 1).

teisės aktą – Reglamentą (ES) 2016/429, kuriuo nustatomos gyvūnų ligų, kurios perduodamos gyvūnams arba žmonėms, prevencijos ir kontrolės taisyklės⁴³;

- (12) pranešėjų apsaugos stiprinimas taip pat bus naudingas užkertant kelią Euratomo branduolinės saugos, radiacinės saugos ir atsakingo ir saugaus panaudoto kuro bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimams ir nuo jų atgrasant, ir padės veiksmingiau vykdyti galiojančias peržiūrėtos Branduolinės saugos direktyvos⁴⁴ nuostatas, susijusias su veiksminga branduolinės saugos kultūra, ypač 8b straipsnio 2 dalies a punktą, pagal kurį, *inter alia*, reikalaujama, kad kompetentinga reguliavimo institucija nustatytų valdymo sistemas, kuriose deramas prioritetas teikiamas branduolinei saugai ir skatinamas visų lygių darbuotojų bei vadovų gebėjimas kvestionuoti atitinkamų saugos principų ir praktikos veiksmingą užtikrinimą ir laiku pranešti apie saugos problemas;
- (13) lygiai taip pat pranešėjų pranešimai gali būti labai svarbūs nustatant dėl Sąjungos taisyklių pažeidimų kylančią riziką visuomenės sveikatai ir vartotojų apsaugai, užkertant jai kelią, ją mažinant ar šalinant, nes be jų tie pažeidimai liktų neatskleisti. Visų pirma vartotojų apsauga taip pat yra glaudžiai susijusi su atvejais, kai nesaugūs produktai gali padaryti didelę žalą vartotojams. Todėl atitinkamose Sąjungos taisyklėse, priimtose pagal SESV 114, 168 ir 169 straipsnius, reikėtų nustatyti pranešėjų apsaugą;
- (14) privatumo ir asmens duomenų apsauga yra kita sritis, kurioje pranešėjai turi išskirtinę galimybę atskleisti informaciją apie Sąjungos teisės pažeidimus, dėl kurių gali būti daroma didelė žala viešajam interesui. Panašios nuostatos taikomos Direktyvos dėl tinklų ir informacinių sistemų saugumo⁴⁵, kuria nustatoma pranešimų apie incidentus (įskaitant incidentus, nesusijusius su asmens duomenimis) ir saugumo reikalavimus, taikomus esmines paslaugas įvairiuose sektoriuose (pvz., energijos, sveikatos, transporto, bankų ir pan.) teikiantiems subjektams ir pagrindinių skaitmeninių paslaugų teikėjams (pvz., debesijos kompiuterijos paslaugos) teikimo tvarka, pažeidimams. Šioje srityje pranešėjų teikiami pranešimai yra ypač vertingi užkertant kelią saugumo incidentams, kurie gali daryti poveikį pagrindinei ekonominei ir socialinei veiklai ir plačiai naudojamoms skaitmeninėms paslaugoms. Tai padeda užtikrinti nenutrūkstamą paslaugų, kurios turi esminę reikšmę vidaus rinkos veikimui ir visuomenės gerovei, teikimą;
- (15) pranešėjų teikiami pranešimai yra būtini siekiant nustatyti Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimus ir užkirsti jiems kelią. Tai padėtų saugoti veiksmingą rinkų veikimą Sąjungoje, sudaryti vienodas veiklos sąlygas įmonėms ir suteikti naudos vartotojams. Pranešėjų apsauga padėtų užtikrinti geresnį Sąjungos konkurencijos teisės, įskaitant valstybės pagalbos taisykles, vykdymą. Kalbant apie įmonėms taikomas konkurencijos taisykles, pažymėtina, kad vidaus pranešimų svarba nustatant konkurencijos teisės pažeidimus jau pripažįstama ES atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo politikos srityje, taip pat neseniai Europos Komisijai sukūrus anoniminio informavimo apie

⁴³ OL L 84, p. 1.

⁴⁴ 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema (OL L 219, 2014 7 25, p. 42–52).

⁴⁵ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti.

pažeidimus priemonę⁴⁶. Pranešėjų apsaugos valstybės narės lygmeniu nustatymas padėtų padidinti Europos Komisijos ir valstybių narių kompetentingų institucijų gebėjimą nustatyti ir sustabdyti Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimus. Valstybės pagalbos srityje pranešėjai visų pirma gali atlikti svarbų vaidmenį pranešdami apie neteisėtai suteiktą pagalbą ir informuodami apie atvejus, kai pagalba netinkamai naudojama nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;

- (16) Sąjungos finansinių interesų apsauga, kuri yra susijusi su kova su sukčiavimu, korupcija ir bet kuria kita neteisėta veikla, darančia poveikį Sąjungos išlaidų panaudojimui, Sąjungos pajamų ir lėšų surinkimui ar Sąjungos turtui, yra pagrindinė sritis, kurioje reikia stiprinti Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą. Sąjungos finansinių interesų apsaugos stiprinimas taip pat apima Sąjungos biudžeto įgyvendinimą, susijusį su Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi grindžiamomis išlaidomis. Prastas veiksmingo vykdymo užtikrinimas Sąjungos finansinių interesų srityje, įskaitant sukčiavimą ir korupciją nacionaliniu lygmeniu, lemia mažesnes Sąjungos pajamas ir netinkamą ES lėšų panaudojimą, kuris gali iškraipyti viešąsias investicijas bei augimą ir pakenkti piliečių pasitikėjimui ES veiksmais. Pranešėjų apsauga yra būtina siekiant palengvinti atitinkamų sukčiavimo ir neteisėtos veiklos atvejų nustatymą, prevenciją ir atgrasymą;
- (17) veiksmai, kuriais pažeidžiamos pelno mokesčio taisyklės, ir susitarimai, kuriais siekiama įgyti mokestinį pranašumą ir išvengti teisinių prievolių, taip pakenkiant taikytinos pelno mokesčio teisės dalykui ar tikslui, daro neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos veikimui. Tokie veiksmai ir susitarimai gali lemti nesąžiningą mokesčių konkurenciją ir plataus masto mokesčių slėpimą, dėl kurio iškraipomos vienodos veiklos sąlygos įmonėms, o valstybės narės ir visas Sąjungos biudžetas praranda mokestines pajamas. Pranešėjų apsauga papildo naujausias Komisijos iniciatyvas, kuriomis siekiama padidinti skaidrumą ir keitimąsi informacija mokesčių srityje⁴⁷ ir sukurti sąžiningesnę pelno mokesčio aplinką Sąjungoje⁴⁸, siekiant didesnio valstybių narių veiksmingumo nustatant apgaulingus ir (arba) piktnaudžiaujamo pobūdžio susitarimus, kurie priešingu atveju liktų neatskleisti, ir padės atgrasyti nuo tokių susitarimų sudarymo;
- (18) tam tikruose Sąjungos aktuose, visų pirma finansinių paslaugų srityje, pvz., Reglamente (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka⁴⁹ ir Komisijos įgyvendinimo direktyvoje 2015/2392⁵⁰, priimtoje remiantis tuo reglamentu, jau nustatytos išsamios pranešėjų apsaugos taisyklės. Tokie jau galiojantys Sąjungos teisės aktai, įskaitant nurodytus priedo II dalies sąraše, turėtų būti papildyti šia direktyva, kad šios priemonės būtų visapusiškai suderintos su jos minimaliais standartais, kartu

⁴⁶ Komisijos pranešimas dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose (OL C 298/17, 2006 12 8); http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-591_lt.htm.

⁴⁷ 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje ir panaikinanti Direktyvą 77/799/EEB (su pakeitimais).

⁴⁸ 2016 m. liepos 12 d. Tarybos direktyva (ES) 2016/1164, kuria nustatomos kovos su mokesčių vengimo praktika, tiesiogiai veikiančia vidaus rinkos veikimą, taisyklės (su pakeitimais); Tarybos direktyvos dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės pasiūlymas, COM/2016/0683 *final* – 2016/0336; Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos dėl bendros pelno mokesčio bazės (BKPMB), COM/2016/0685 *final* – 2016/0337.

⁴⁹ OL L 173, p. 1.

⁵⁰ 2015 m. gruodžio 17 d. Komisijos įgyvendinimo direktyva (ES) 2015/2392 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 596/2014 nuostatų dėl pranešimų apie faktinius arba galimus to reglamento pažeidimus teikimo kompetentingoms institucijoms (OL L 332, p. 126).

išlaikant visus jų specifinius, prie atitinkamų sektorių pritaikytus aspektus. Tai yra ypač svarbu siekiant nustatyti, kurie juridiniai subjektai finansinių paslaugų, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityse šiuo metu privalo įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus;

- (19) kiekvieną kartą, kai priimamas naujas Sąjungos aktas, kuriam pranešėjų apsauga yra aktuali ir gali prisidėti prie veiksmingesnio vykdymo užtikrinimo, reikėtų įvertinti, ar reikia pakeisti šios direktyvos priedą, kad tas aktas būtų įtrauktas į jos taikymo sritį;
- (20) ši direktyva neturėtų daryti poveikio apsaugai, darbuotojams teikiamai, kai jie praneša apie Sąjungos darbo teisės pažeidimus. Visų pirma darbuotojų saugos ir sveikatos srityje pagal Pagrindų direktyvos 89/391/EEB 11 straipsnį jau reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog darbuotojai arba darbuotojų atstovai neatsidurtų nepalankioje padėtyje dėl darbdaviams pateiktų savo prašymų ar pasiūlymų imtis tinkamų pavojų darbuotojams sumažinimo ir (arba) pavojaus šaltinių pašalinimo priemonių. Darbuotojai ir jų atstovai turi teisę kelti klausimus kompetentingose nacionalinėse institucijose, jeigu mano, kad darbdavių taikytos priemonės ir būdai yra netinkami darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti;
- (21) ši direktyva neturėtų daryti poveikio nacionalinio saugumo ir kitos slaptos informacijos apsaugai, jeigu jos apsaugą nuo neteisėtos prieigos reikalaujama užtikrinti pagal Sąjungos teisę arba atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus. Visų pirma šios direktyvos nuostatos neturėtų daryti poveikio prievolėms pagal 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimą (ES, Euratomas) 2015/444 dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių arba 2013 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendimą dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių;
- (22) asmenys, kurie praneša informaciją apie grėsmes ar žalą viešajam interesui, kurią sužino vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, naudojami savo žodžio laisve. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 11 straipsnyje ir Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) 10 straipsnyje nustatyta teisė į žodžio laisvę apima žiniasklaidos laisvę ir pluralizmą;
- (23) todėl ši direktyva grindžiama Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, susijusia su žodžio laisve, ir Europos Tarybos 2014 m. rekomendacijoje dėl pranešėjų apsaugos nustatytais principais, kurie buvo parengti remiantis šia teismo praktika⁵¹;
- (24) asmenims konkreti teisinė apsauga reikalinga tais atvejais, kai informaciją, kurią praneša, jie sužino vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, todėl jiems kyla rizika sulaukti atsakomųjų veiksmų darbe (pvz., pažeidus konfidencialumo arba lojalumo pareigą). Pagrindinė priežastis, dėl kurios jiems reikia suteikti apsaugą, yra jų pažeidžiama ekonominė padėtis, kuri priklauso nuo asmens, kuriam jie *de facto* dirba. Tais atvejais, kai tokio su darbu susijusio galių disbalanso nėra (pvz., įprastų skundų arba pašalinių piliečių atveju), apsauga nuo atsakomųjų veiksmų nereikalinga;
- (25) norint užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės vykdymą, apsaugą reikia suteikti pačioms įvairiausioms asmenų kategorijoms, kurie, nepaisant to, ar jie yra ES, ar trečiųjų šalių piliečiai, vykdydami su savo darbu susijusią veiklą (nepaisant šios veiklos pobūdžio ir to, ar ji yra apmokama, ar ne) turi išskirtinę prieigą prie informacijos apie pažeidimus ir pranešimas apie tokius pažeidimus atitiktų viešąjį interesą ir kurie, jei pateiktų pranešimą, gali sulaukti atsakomųjų veiksmų. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad

⁵¹

CM/Rec(2014)7.

apsaugos poreikis būtų nustatomas atsižvelgiant į visas susijusias aplinkybes, ne vien remiantis santykių pobūdžiu, taip įtraukiant pačius įvairiausius asmenis, plačiausia prasme susijusius su organizacija, kurioje padaromas pažeidimas;

- (26) apsauga pirmiausia turėtų būti taikoma asmenims, turintiems darbuotojo statusą, kaip jis suprantamas pagal SESV 45 straipsnį ir kaip jį išaiškino Europos Sąjungos Teisingumo Teismas⁵², t. y. asmenys, kurie tam tikrą laikotarpį kito asmens naudai ir jo vadovaujami vykdo veiklą, už kurią gauna atlyginimą. Todėl apsauga taip pat turėtų būti suteikiama nestandartinių darbo santykių saistomiems darbuotojams, įskaitant ne visą darbo dieną dirbančius darbuotojus, pagal terminuotą darbo sutartį dirbančius darbuotojus ar asmenis, sudariusius darbo sutartį ar turinčius darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmonėmis, – tai tokių rūšių santykiai, kuriems dažnai sudėtinga taikyti standartinę apsaugą nuo nesąžiningo elgesio;
- (27) apsauga taip pat turėtų būti išplėsta kitų kategorijų fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie, nors ir nėra darbuotojai pagal SESV 45 straipsnį, gali atlikti labai svarbų vaidmenį atskleidžiant teisės pažeidimus ir, vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, gali atsidurti ekonomiškai pažeidžiamoje padėtyje. Pavyzdžiui, tokiose srityse kaip produktų sauga, tiekėjai yra daug arčiau galimos nesąžiningos ir neteisėtos nesaugių produktų gamybos, importo ar platinimo praktikos; įgyvendinant Sąjungos fondų paramą, paslaugas teikiantys konsultantai turi išskirtinę galimybę atkreipti dėmesį į pažeidimus, kuriuos jie mato. Tokių kategorijų asmenys, įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis, kurie teikia paslaugas, laisvai samdomus asmenis, rangovus, subrangovus ir tiekėjus, paprastai sulaukia atsakomųjų veiksmų, kurie pasireiškia paslaugų teikimo sutarties, licencijos ar leidimo galiojimo nutraukimu prieš terminą ar atšaukimu, verslo ar pajamų praradimu, prievarta, grasinimais ar priekabiavimu, įtraukimu į juoduosius sąrašus ir (arba) verslo boikotu ar žala jų reputacijai. Akcininkai ir valdymo organuose dalyvaujantys asmenys taip pat gali sulaukti atsakomųjų veiksmų, pvz., finansinio pobūdžio arba grasinimų ar priekabiavimo, įtraukimo į juoduosius sąrašus arba žalos jų reputacijai forma. Apsauga taip pat turėtų būti suteikiama į darbo vietą kandidatuojančioms asmenims arba asmenims, kurie kandidatuoja norėdami teikti paslaugas organizacijoms ir kurie įdarbinimo proceso metu arba kitų ikisutartinių derybų metu sužino apie teisės pažeidimus ir gali sulaukti atsakomųjų veiksmų neigiamų atsiliepimo apie darbuotoją arba įtraukimo į juoduosius sąrašus ir (arba) verslo boikoto forma;
- (28) veiksminga pranešėjų apsauga taip pat reiškia papildomų kategorijų asmenų, kurie, nors ekonomiškai nėra priklausomi nuo su savo darbu susijusios veiklos, vis tiek gali sulaukti atsakomųjų veiksmų dėl pažeidimų atskleidimo, apsaugą. Atsakomieji veiksmai prieš savanorius ir neapmokamus stažuotojus gali pasireikšti tuo, kad nebesinaudojama jų paslaugomis, būsimam darbdaviui pateikiami neigiami atsiliepimai arba kitaip pakenkiama jų reputacijai;
- (29) norint veiksmingai nustatyti didelę žalą viešajam interesui ir užkirsti jai kelią, reikia, kad pranešama informacija, atitinkanti apsaugos teikimo sąlygas, būtų susijusi ne tik su neteisėta veikla, bet ir su piktnaudžiavimu teise, t. y. veiksmais arba neveikimu, kurie formaliai neatrodo neteisėti, tačiau kenkia teisės dalykui arba tikslui;

⁵²

1986 m. liepos 3 d. Sprendimas *Lawrie-Blum*, 66/85; 2010 m. spalio 14 d. Sprendimas *Union Syndicale Solidaires Isère*, C-428/09; 2015 m. liepos 9 d. Sprendimas *Balkaya*, C-229/14; 2014 m. gruodžio 4 d. Sprendimas *FNV Kunsten*, C-413/13 ir 2016 m. lapkričio 17 d. Sprendimas *Ruhrlandklinik*, C-216/15.

- (30) norint užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės pažeidimų prevenciją, reikia, kad apsauga taip pat būtų suteikiama asmenims, kurie teikia informaciją apie potencialius pažeidimus, kurie dar nepadaryti, tačiau tikėtina, kad bus padaryti. Dėl tų pačių priežasčių apsaugą taip pat galima pagrįstai suteikti asmenims, kurie nepateikia tiesioginių įrodymų, tačiau iškelia pagrįstą susirūpinimą ar įtarimą. Tačiau apsauga neturėtų būti taikoma tais atvejais, kai pranešama informacija, kuri jau yra prieinama viešojoje erdvėje, arba kai tai yra nepagrįsti gandai ir nuogirdos;
- (31) atsakomieji veiksmai reiškia glaudų (priežasties ir pasekmės) ryšį, kuris turi būti tarp pranešimo ir pranešimo teikėjo tiesiogiai ar netiesiogiai patirto neigiamo elgesio, kad šis asmuo galėtų naudotis teisine apsauga. Veiksminga pranešimų teikėjų apsauga, kaip Sąjungos teisės vykdymo užtikrinimą gerinanti priemonė, turi būti grindžiama plačia atsakomųjų veiksmų apibrėžtimi, kuri apima bet kokią su darbu susijusiomis aplinkybėmis atliekamą veiksmą arba neveikimą, kuris kenkia asmenims;
- (32) apsauga nuo atsakomųjų veiksmų, kaip žodžio laisvės ir žiniasklaidos laisvės apsaugos priemonė, turėtų būti suteikiama tiek asmenims, kurie informaciją apie veiksmus ar neveikimą praneša organizacijoje (vidaus pranešimų teikimas) arba išorės institucijai (išorės pranešimų teikimas), tiek asmenims, kurie tokią informaciją atskleidžia viešojoje erdvėje (pvz., tiesiogiai visuomenei per internetines platformas ar socialinius tinklus arba žiniasklaidai, išrinktiems pareigūnams, pilietinės visuomenės organizacijoms, profesinėms sąjungoms arba profesinėms ar verslo organizacijoms);
- (33) pranešėjai visų pirma yra svarbus tyrimus atliekančių žurnalistų šaltinis. Veiksmingos pranešėjų apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų užtikrinimas suteikia (potencialiems) pranešėjams daugiau tikrumo, todėl skatina ir lengvina informacijos apie pažeidimus teikimą, be kita ko, ir žiniasklaidai. Šiuo atžvilgiu pranešėjų, kaip žurnalistikos šaltinio, apsauga turi esminę reikšmę užtikrinant tiriamosios žurnalistikos, kaip demokratinės visuomenės sergėtojos, vaidmenį;
- (34) būtent valstybės narės turi nustatyti institucijas, kurios turi kompetenciją priimti pranešimus apie pažeidimus, kuriems taikoma ši direktyva, ir imtis tolesnių veiksmų. Tai gali būti atitinkamų sričių reguliavimo arba priežiūros įstaigos, teisėsaugos tarnybos, kovos su korupcija įstaigos ir ombudsmenai. Kompetentingomis paskirtos institucijos turi turėti būtinus gebėjimus ir įgaliojimus įvertinti pranešime pateiktą kaltinimų tikslumą ir šalinti praneštus pažeidimus, be kita ko, pradėdamos tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą ar lėšų išieškojimą ar pagal savo įgaliojimus įgyvendindamos kitus tinkamus taisomuosius veiksmus;
- (35) reikalavimas įdiegti vidaus ir išorės pranešimų teikimo kanalus jau įtvirtintas konkrečių sričių, pvz., piktnaudžiavimo rinka⁵³, civilinės aviacijos⁵⁴ arba naftos ir dujų operacijų jūroje saugos⁵⁵, Sąjungos teisėje. Šioje direktyvoje nustatytos prievolės įdiegti tokius kanalus turėtų būti įgyvendinamos kuo platesniu mastu pasinaudojant pagal konkrečius Sąjungos aktus jau įdiegtais kanalais;
- (36) kai kurios Sąjungos įstaigos, organai ir agentūros, pvz., Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA), Europos aviacijos saugos agentūra (EASA) ir Europos vaistų agentūra (EMA), yra įdiegusios pranešimų apie

⁵³ Nurodyta pirmiau.

⁵⁴ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos (OL L 122, p. 18).

⁵⁵ 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/30/ES dėl naftos ir dujų operacijų jūroje saugos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/35/EB.

pažeidimus, kuriems taikoma ši direktyva, teikimo išorės kanalus ir procedūras, kuriais daugiausia numatomas pranešimų teikėjų tapatybės konfidencialumas. Šia direktyva tokiems išorės pranešimų teikimo kanalams ir procedūroms, kai jie įdiegti, poveikis nedaromas, tačiau ja bus užtikrinta, kad pranešimus toms Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms teikiantiems asmenims visoje Sąjungoje būtų taikomi bendri minimalūs apsaugos standartai;

- (37) siekiant veiksmingai nustatyti Sąjungos teisės pažeidimus ir užkirsti jiems kelią, gyvybiškai svarbu, kad susijusi informacija greitai pasiektų arčiausiai problemos šaltinio esančius subjektus, kurie turi geriausias galimybes atlikti tyrimą ir įgaliojimus ištaisyti pažeidimą, kai tai įmanoma. Tam reikia, kad privačiojo ir viešojo sektorių juridiniai subjektai įdiegtų tinkamas pranešimų priėmimo ir tolesnių veiksmų vidaus procedūras;
- (38) kalbant apie privačiojo sektoriaus juridinius subjektus pažymėtina, kad prievolė įdiegti vidaus kanalus nustatyta atsižvelgiant į jų dydį ir rizikos, kurią jų veikla kelia viešajam interesui, lygį. Ji turėtų būti taikoma visiems vidutiniams ir dideliems subjektams, nepriklausomai nuo jų veiklos pobūdžio, ir grindžiama jų prievole surinkti PVM. Prievolė įdiegti vidaus kanalus paprastai neturėtų būti taikoma mažosioms ir labai mažoms įmonėms, kaip apibrėžta 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijos (su pakeitimais)⁵⁶ priedo 2 straipsnyje. Tačiau specifiniais atvejais valstybės narės, atlikusios tinkamą rizikos vertinimą, gali reikalauti, kad mažosios įmonės įdiegtų vidaus pranešimų teikimo kanalus (pvz., dėl didelės rizikos, kurią gali kelti jų veikla);
- (39) prievolės įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus išimtis, taikoma mažosioms ir labai mažoms įmonėms, neturėtų būti taikoma privatioms įmonėms, veikiančioms finansinių paslaugų srityje. Tokios įmonės toliau turėtų turėti prievolę įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus laikydamosi dabartinių prievolių, kurias turi pagal Sąjungos finansinių paslaugų *acquis*;
- (40) turėtų būti aišku, kad privačiųjų juridinių subjektų, kurie nėra įdiegę vidaus pranešimų teikimo kanalų, atveju pranešimų teikėjai turėtų galėti pranešimus teikti išorėje tiesiogiai kompetentingoms institucijoms, ir tokiems asmenims turėtų būti teikiama šioje direktyvoje numatyta apsauga nuo atsakomųjų veiksmų;
- (41) siekiant visų pirma užtikrinti, kad viešajame sektoriuje būtų laikomasi viešųjų pirkimų taisyklių, prievolė įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus turėtų būti taikoma visiems vietos, regioninio ir nacionalinio lygmens viešiesiems juridiniams subjektams, kartu ši prievolė turi atitikti jų dydį. Jeigu mažuose viešuosiuose subjektuose vidaus kanalai nediegiami, valstybės narės gali nustatyti, kad vidaus pranešimų teikimas būtų vykdomas aukštesniu administraciniu lygmeniu (t. y. regioniniu arba centriniu lygmeniu);
- (42) jeigu užtikrinamas pranešimo teikėjo tapatybės konfidencialumas, kiekvienas atskiras privatusis ir viešasis juridinis subjektas savo nuožiūra apibrėžia pranešimų teikimo kanalų, kuriuos įdiegs, rūšį, pvz., asmeninis pranešimo įteikimas, pranešimo įteikimas paštu, naudojant fizinę (-es) skundų dėžę (-es), telefono karštąją liniją arba per internetinę platformą (intranetą arba internetą). Tačiau pranešimų teikimo kanalai neturėtų apsiriboti priemonėmis, kuriomis negarantuojamas pranešimo teikėjo konfidencialumas, pvz., asmeniniu pranešimų įteikimu ir skundų dėže (-ėmis);

⁵⁶

2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

- (43) įgaliojimai priimti pranešimus privačiųjų ir viešųjų subjektų vardu gali būti suteikiami ir trečiosioms šalims, jeigu jos deramai užtikrina, kad bus laikomasi nepriklausomumo, konfidencialumui, duomenų apsaugos ir slaptumo principų. Tai gali būti išorės pranešimų teikimo platformų teikėjai, išorės konsultantai ar auditoriai arba profesinių sąjungų atstovai;
- (44) vidaus pranešimų teikimo procedūros turėtų būti tokios, kad privatieji juridiniai subjektai galėtų priimti ir visiškai konfidencialiai ištirti savo darbuotojų ir savo patronuojamųjų ar susijusių įmonių (grupės) darbuotojų teikiamus pranešimus, taip pat, kiek tai įmanoma, pranešimus, kuriuos pateikia grupės atstovai bei tiekėjai ir bet kuris asmuo, kuris informaciją apie pažeidimus sužino, nes vykdydamas su savo darbu susijusią veiklą turi ryšių su tuo subjektu ir grupe;
- (45) tai, kurie privačiojo juridinio subjekto asmenys ar departamentai yra tinkamiausi būti paskirti kompetentingais priimti pranešimus ir dėl jų imtis tolesnių veiksmų, priklauso nuo subjekto struktūros, tačiau bet kuriuo atveju šia funkcija turėtų būti užtikrintas interesų konflikto nebuvimas ir nepriklausomumas. Mažesniuose subjektuose šios pareigos galėtų būti pavestos bendrovės darbuotojui, kurio kitos einamos pareigos suteikia jam galimybę palaikyti tiesioginį ryšį su organizacijos vadovu, kaip antai vyriausiajam atitikties užtikrinimo ar žmogiškųjų išteklių pareigūnui, teisės ar duomenų apsaugos pareigūnui, vyriausiajam finansininkui, vyriausiajam vykdomajam auditoriui ar valdybos nariui;
- (46) kalbant apie vidaus pranešimų teikimą, tam, kad būtų sukurtas pasitikėjimas visos pranešėjų apsaugos sistemos veiksmingumu ir mažėtų tolesnių nereikalingų pranešimų ir viešo informacijos atskleidimo tikimybė, labai svarbu, kad apie tolesnių veiksmų dėl pranešimų procedūrą teikiama informacija būtų kokybiška ir skaidri. Pranešimo teikėjui turėtų būti per pagrįstą laikotarpį pranešta apie veiksmus, kurių ketinama imtis ar buvo imtasi reaguojant į jo pranešimą (pvz., jam turėtų būti pranešta apie tai, kad byla nutraukta dėl pakankamų įrodymų trūkumo ar kitais pagrindais, apie tai, kad pradėtas vidaus tyrimas, galbūt pateikiant jo išvadas, ir (arba) apie priemones, kurių imtasi iškeltai problemai išspręsti, ar apie klausimo perdavimą kompetentingai institucijai tolesniam tyrimui), jeigu tokia informacija nedaro poveikio vidaus ar teisminiam tyrimui arba susijusio asmens teisėms. Toks pagrįstas laikotarpis turėtų būti ne ilgesnis nei iš viso trys mėnesiai. Kai dėl tinkamų tolesnių veiksmų dar sprendžiama, pranešimo teikėjui apie tai turėtų būti pranešta, kartu nurodant informaciją, kuri jam dar bus pateikta vėliau;
- (47) asmenys, svarstantys, ar pranešti apie Sąjungos teisės pažeidimus, turėtų būti pakankamai informuoti, kad galėtų priimti pagrįstą sprendimą, ar, kaip ir kada pateikti pranešimą. Privatieji ir viešieji subjektai, įdiegę vidaus pranešimų teikimo procedūras, turi pateikti informaciją apie šias procedūras, taip pat apie išorės pranešimų teikimo atitinkamoms kompetentingoms institucijoms procedūras. Tokia informacija turi būti lengvai suprantama ir lengvai prieinama, įskaitant, kiek tik įmanoma, ne tik subjekto darbuotojams, bet ir kitiems asmenims, kurie su juo turi ryšių vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, pvz., paslaugų teikėjams, platintojams, tiekėjams ir verslo partneriams. Pavyzdžiui, tokia informacija gali būti dedama matomoje, visiems šiems asmenims prieinamoje vietoje ir subjekto svetainėje, taip pat gali būti įtraukta į darbuotojų mokymo kursus etikos ir sąžiningumo klausimais;
- (48) siekiant veiksmingai nustatyti Sąjungos teisės pažeidimus ir užkirsti jiems kelią, reikia užtikrinti, kad potencialūs pranešėjai galėtų lengvai ir visiškai konfidencialiai pateikti

turimą informaciją atitinkamoms kompetentingoms institucijoms, kurios gali ištirti problemą ir, kai įmanoma, ją pašalinti;

- (49) tikėjimo pranešimų teikimo nauda nebuvimas yra vienas pagrindinių pranešėjus atgrasančių veiksnių. Dėl šios priežasties galima pagrįstai nustatyti kompetentingoms institucijoms taikomą aiškią prievolę į gautus pranešimus deramai reaguoti imantis tolesnių veiksmų ir per pagrįstą laikotarpį pranešimų teikėjams pateikti grįžtamąją informaciją apie numatomus arba įgyvendintus tolesnius veiksmus (pvz., apie bylos nutraukimą dėl pakankamų įrodymų trūkumo ar kitais pagrindais, tyrimo pradėjimą bei galimas jo išvadas ir (arba) priemonės, kurių imtasi iškeltai problemai išspręsti; apie klausimo perdavimą kitai institucijai, turinčiai kompetenciją imtis tolesnių veiksmų), jeigu tokia informacija nedarys poveikio tyrimui arba susijusių asmenų teisėms;
- (50) tolesnių veiksmų reikėtų imtis ir grįžtamąją informaciją pateikti per pagrįstą laikotarpį; šią nuostatą galima pateisinti poreikiu greitai išspręsti problemą, kuri gali būti iškelta pranešime, taip pat išvengti nereikalingo viešo informacijos atskleidimo. Toks laikotarpis neturėtų viršyti trijų mėnesių, tačiau galėtų būti pratęsiamas iki šešių mėnesių, kai to reikia atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, visų pirma pranešimo pobūdį ir sudėtingumą, dėl kurio gali prireikti ilgesnio tyrimo;
- (51) kai tai nustatyta nacionalinėje arba Sąjungos teisėje, kompetentingos institucijos bylas ar susijusią informaciją turėtų perduoti atitinkamoms Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms, įskaitant – šios direktyvos tikslais – Europos kovos su sukčiavimu tarnybą (OLAF) ir Europos prokuratūrą (EPPO), nedarant poveikio pranešimo teikėjo galimybei tiesiogiai kreiptis į tokias Sąjungos įstaigas, organus ar agentūras;
- (52) kad būtų galima veiksmingai bendrauti su paskirtais darbuotojais, kompetentingos institucijos turi būti įdiegusios ir naudoti specialius, nuo jų įprastinių viešųjų skundų teikimo sistemų atsietus kanalus, kurie turėtų būti patogūs naudotojams ir kuriais būtų galima pranešimus teikti raštu, žodžiu, elektroniniu ir neelektroniniu būdu;
- (53) kompetentingos institucijos turėtų paskirti specialiai parengtus, įskaitant parengimą taikomų duomenų apsaugos taisyklių srityje, darbuotojus, kurie tvarkytų pranešimus, palaikytų ryšius su pranešimo teikėju ir tinkamai imtųsi tolesnių veiksmų;
- (54) asmenys, ketinantys pateikti pranešimą, turėtų būti pakankamai informuoti, kad galėtų priimti pagrįstą sprendimą, ar, kaip ir kada pateikti pranešimą. Todėl kompetentingos institucijos turėtų viešai skelbti informaciją apie galimus pranešimų teikimo kanalus, taikomas procedūras ir šių institucijų paskirtus darbuotojus, taip pat sudaryti sąlygas lengvai susipažinti su šia informacija. Visa su pranešimais susijusi informacija turėtų būti skaidri, lengvai suprantama ir patikima, kad būtų skatinama teikti pranešimus ir nebūtų nuo to atbaidoma;
- (55) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kompetentingos institucijos būtų nustačiusios tinkamas apsaugos procedūras, susijusias su pranešimų apie pažeidimus tvarkymu ir su pranešime nurodytų asmenų asmens duomenų apsauga. Tokiomis procedūromis reikėtų užtikrinti, kad visais procedūros etapais būtų užtikrinama kiekvieno pranešimo teikėjo, susijusio asmens ir pranešime nurodytų trečiųjų asmenų (pvz., liudytojų ar bendradarbių) tapatybės apsauga. Šia prievole neturėtų būti daromas poveikis prievolės atskleisti informaciją būtinybei ir proporcingumui tais atvejais, kai atskleisti informaciją būtina pagal Sąjungos ar nacionalinės teisės aktus ir kai pagal tokius teisės aktus taikomos atitinkamos apsaugos priemonės, įskaitant atvejus, kai vykdomi

tyrimai arba teismo procesai arba kai siekiama apsaugoti kitų asmenų laisves, įskaitant susijusio asmens teisę į gynybą;

- (56) būtina, kad kompetentingos institucijos paskirti darbuotojai ir darbuotojai, kuriems suteikiama teisė susipažinti su pranešimo teikėjo kompetentingai institucijai pateikta informacija, laikytųsi profesinės paslapties saugojimo ir konfidencialumo užtikrinimo pareigos, perduodami duomenis kompetentingos institucijos viduje ir už jos ribų, įskaitant atvejus, kai kompetentinga institucija pradeda su pranešimu apie pažeidimus susijusią tyrimo ar nagrinėjimo procedūrą arba imasi tolesnių su juo susijusių vykdymo užtikrinimo veiksmų;
- (57) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad apie visus pranešimus apie pažeidimus būtų saugomi tinkami įrašai, kad kompetentinga institucija galėtų surasti kiekvieną pranešimą ir kad pranešimuose pateiktą informaciją atitinkamais atvejais būtų galima panaudoti kaip įrodymą įgyvendinant vykdymo užtikrinimo veiksmus;
- (58) pranešimo teikėjo ir susijusio asmens asmens duomenų apsauga yra labai svarbi siekiant išvengti nesąžiningo elgesio arba žalos reputacijai dėl asmens duomenų, visų pirma duomenų, kuriais atskleidžiama atitinkamo asmens tapatybė, atskleidimo. Todėl kompetentingos institucijos, laikydamosi Reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas, toliau – BDAR), turėtų nustatyti būtent pranešimo teikėjo, susijusio asmens ir bet kurio pranešime nurodyto trečiojo asmens apsaugai skirtas tinkamas duomenų apsaugos procedūras, kurios turėtų apimti kompetentingoje institucijoje įdiegtą saugią sistemą, kurios prieigos teisės būtų ribotos ir suteikiamos tik įgaliotiems darbuotojams;
- (59) kompetentingos institucijos turėtų reguliariai peržiūrėti savo procedūras ir keistis gerosios praktikos pavyzdžiais su kitomis kompetentingomis institucijomis, taip užtikrindamos, kad šios procedūros būtų tinkamos, taigi atitiktų savo paskirtį;
- (60) kad galėtų naudotis apsauga, pranešimų teikėjai turėtų pagrįstai manyti, kad, atsižvelgiant pranešimo pateikimo metu buvusias aplinkybes ir jiems prieinamą informaciją, faktai, apie kuriuos jie pranešė, yra teisingi. Šios pagrįsto įsitikinimo prielaidos turėtų būti laikomasi, kol neįrodoma priešingai. Tai yra esminė apsaugos nuo apgaulingų ir lengvabūdiškų arba piktnaudžiaujamo pobūdžio pranešimų priemonė, kuria užtikrinama, kad apsauga nebūtų teikiama asmenims, kurie tyčia ir sąmoningai pateikia neteisingą ar klaidinamą informaciją. Kartu taip užtikrinama, kad pranešimo teikėjas neprarastų apsaugos tais atvejais, kai neteisingą pranešimą pateikė būdamas nuoširdžiai įsitikinęs jo teisingumu. Panašiai pranešimų teikėjai turėtų turėti teisę į apsaugą pagal šią direktyvą, jeigu turi pagrįstų priežasčių manyti, kad pranešta informacija patenka į šios direktyvos taikymo sritį;
- (61) paprastai reikalavimas pranešimų teikimo kanalus naudoti pakopomis yra būtinas siekiant užtikrinti, kad informacija patektų asmenims, kurie gali prisidėti prie ankstyvo ir veiksmingo rizikos viešajam interesui pašalinimo ir taip užkirsti kelią nepagrįstai žalai reputacijai, kurią gali sukelti viešas informacijos atskleidimas. Kartu būtina numatyti tam tikras jo taikymo išimtis, kurios leistų pranešimo teikėjui pasirinkti tinkamiausią kanalą, priklausomai nuo konkrečių kiekvieno atvejo aplinkybių. Be to, atsižvelgiant į demokratinius principus (pvz., skaidrumą ir atskaitomybę) ir pagrindines teises (pvz., žodžio laisvę ir žiniasklaidos laisvę), kartu išlaikant darbdavių intereso valdyti savo organizacijas ir apsaugoti savo interesus bei visuomenės intereso apsisaugoti nuo žalos pusiausvyrą, ir laikantis Europos Žmogaus

Teisių Teismo praktikoje nustatytų kriterijų⁵⁷, būtina užtikrinti viešo informacijos atskleidimo apsaugą;

- (62) paprastai pranešimų teikėjai pirmiausia turėtų pasinaudoti jiems prieinamais vidaus kanalais ir pranešimą pateikti savo darbdaviui. Tačiau gali būti, kad vidaus kanalų nėra (jeigu subjektams pagal šią direktyvą arba taikomą nacionalinę teisę nenustatyta prievolė įdiegti tokius kanalus) arba juos naudoti neprivaloma (taip gali būti tuo atveju, jeigu asmenys nėra saistomi darbo santykių), arba kanalais buvo pasinaudota, tačiau jie tinkamai nesuveikė (pvz., pranešimas deramai neišnagrinėjamas ar išnagrinėjamas ne per pagrįstą laikotarpį arba, nepaisant teigiamų tyrimo rezultatų, nesiimama jokių veiksmų teisės pažeidimui pašalinti);
- (63) taip pat esama atvejų, kai tikėtis, kad vidaus kanalai veiks tinkamai, būtų nepagrįsta, pvz., tais atvejais, kai pranešimų teikėjai turi pagrįstų priežasčių manyti, kad: dėl teikiamo pranešimo jie sulauks atsakomųjų veiksmų; nebus apsaugotas jų konfidencialumas; darant pažeidimą dalyvavo su darbu susijusiomis aplinkybėmis pagrindinis atsakingas subjektas; pažeidimas gali būti nuslėptas; gali būti nuslėpti arba sunaikinti įrodymai; gali būti pakenkta kompetentingų institucijų atliekamo tyrimo veiksmingumui arba būtina imtis skubių veiksmų (pvz., dėl neišvengiamos didelio ir konkretaus pavojaus asmenų gyvybei, sveikatai ir saugumui arba aplinkai rizikos). Visais tokiais atvejais asmenims, pranešimus teikiantiems išorėje kompetentingoms institucijoms ir, kai tinkama, Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms, turi būti teikiama apsauga. Be to, apsauga turi būti teikiama ir tais atvejais, kai pranešimo teikėjui pagal Sąjungos teisės aktus leidžiama pranešimą pateikti tiesiogiai kompetentingoms nacionalinėms institucijoms arba Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms, pvz., su Sąjungos biudžetu susijusio sukčiavimo, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos ir nustatymo srityse arba finansinių paslaugų srityje;
- (64) tiesiogiai viešai informaciją atskleidžiantys asmenys taip pat turėtų būti laikomi atitinkančiais apsaugos teikimo reikalavimus tais atvejais, kai pažeidimas lieka neišspręstas (pvz., kai jis tinkamai neįvertinamas ar neištiriamas arba nesiimama taisomųjų veiksmų), nepaisant to, kad buvo pateiktas naudojant turimus skirtingų pakopų vidaus ir (arba) išorės kanalus; arba tais atvejais, kai pranešimų teikėjai turi pagrįstų priežasčių manyti, kad pažeidimo vykdytojas ir kompetentinga institucija veikia išvien, kad gali būti nuslėpti ar sunaikinti įrodymai arba kad gali būti pakenkta kompetentingų institucijų atliekamo tyrimo veiksmingumui; arba neišvengiamo ir akivaizdaus pavojaus viešajam interesui atvejais, arba kai kyla neatitaisomos žalos rizika, įskaitant, *inter alia*, žalą fizinei neliečiamybei;
- (65) pranešimų teikėjai turėtų būti apsaugoti nuo bet kokios formos tiesioginių ar netiesioginių atsakomųjų veiksmų, kurių imasi jų darbdavys arba klientas ar paslaugų gavėjas ir pastarajam dirbantys arba jo vardu veikiantys asmenys, įskaitant bendradarbius ir tos pačios organizacijos arba kitos organizacijos, su kuria pranešimo teikėjas turi ryšių vykdydamas su savo darbu susijusią veiklą, vadovus, jeigu susijęs asmuo ragina imtis atsakomųjų veiksmų arba atsakomuosius veiksmus toleruoja. Reikėtų užtikrinti apsaugą nuo atsakomųjų priemonių, kurių imamasi ne tik prieš patį pranešimo teikėją, bet ir prieš jo atstovaujimą juridinį subjektą, pvz., atsisakoma teikti

⁵⁷

Vienas iš kriterijų, kuriuo remiantis nustatoma, ar atsakomieji veiksmai, kurių imtasi prieš viešai informaciją atskleidusius pranešėjus, pažeidžia žodžio laisvę tokiu būdu, kuris nėra būtinas demokratinėje visuomenėje, – ar informaciją atskleidę asmenys turėjo galimybę pasinaudoti alternatyviais informacijos atskleidimo kanalais; žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą byloje Guja prieš Moldovą, Ieškinys Nr. 14277/04, 2008 m.

paslaugas, įtraukiama į juoduosius sąrašus arba boikotuojamas verslas. Netiesioginiai atsakomieji veiksmai taip pat apima veiksmus, kurių imamasi prieš pranešimo teikėjo giminaičius, kurie taip pat yra darbo ryšiais susiję su pastarojo darbdaviu arba klientu ar paslaugų gavėju, ir darbuotojų atstovus, parėmusiems pranešimo teikėją;

- (66) jeigu nuo atsakomųjų veiksmų neatgrasoma ir už juos neskiriama bausmė, tai turi neigiamą poveikį potencialiems pranešėjams. Aiškiai įteisintas atsakomųjų veiksmų draudimas turi atgrasomąjį poveikį, kurį papildomai sustiprina nuostatos dėl atsakomųjų veiksmų vykdytojų asmeninės atsakomybės ir sankcijų;
- (67) potencialūs pranešėjai, kurie nėra tikri, kaip teikti pranešimus ir ar jie galiausiai bus apsaugoti, gali nesiryžti jų teikti. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad susijusi informacija būtų teikiama jos naudotojams patogiu būdu ir kad ji būtų lengvai prieinama plačiajai visuomenei. Turėtų būti nemokamai teikiamos individualios, nešališkos ir konfidencialios konsultacijos, pvz., apie tai, ar atitinkamai informacijai taikomos galiojančios pranešėjų apsaugos taisyklės, kurį pranešimo teikimo kanalą geriausia naudoti ir kokiomis alternatyviomis procedūromis galima pasinaudoti tais atvejais, kai informacijai netaikomos galiojančios taisyklės (gairių teikimas). Galimybė gauti tokias konsultacijas gali padėti užtikrinti, kad pranešimai būtų teikiami naudojant tinkamus kanalus ir atsakingai, taip pat kad pažeidimai bei nusižengimai būtų laiku nustatyti arba kad net jiems būtų užkirstas kelias;
- (68) atsakomųjų veiksmų sulaukiantys pranešimų teikėjai pagal tam tikras nacionalines sistemas ir tam tikrais atvejais turi galimybę pasinaudoti fakto, kad jie atitinka taikytinose taisyklėse nustatytas sąlygas, patvirtinimu. Nepaisant tokių galimybių, jiems reikėtų suteikti veiksmingą galimybę kreiptis dėl teisminės peržiūros, kai, remiantis visomis konkrečiomis kiekvienos bylos aplinkybėmis, teismai gali nuspręsti, ar tokie asmenys atitinka taikytinose taisyklėse nustatytas sąlygas;
- (69) neturėtų būti įmanoma sutartinėmis priemonėmis atsisakyti šioje direktyvoje nustatytų teisių ir prievolių. Asmens teisinėmis ar sutartinėmis prievolėmis, kaip antai sutartyse nustatytomis lojalumo sąlygomis ar konfidencialumo ir informacijos neatskleidimo susitarimais, negali būti remiamasi siekiant užkirsti kelią darbuotojų galimybei pranešti apie pažeidimus, atsisakyti suteikti apsaugą arba skirti jiems sankcijas už pranešimo pateikimą. Kartu ši direktyva neturėtų daryti poveikio advokatų ar kitų profesijų atstovų teisės neatskleisti profesinės paslapties apsaugai;
- (70) tikėtina, kad atsakomąsias priemones bus bandoma pagrįsti kitais nei pranešimo pateikimas pagrindais, o pranešimų teikėjams gali būti labai sunku įrodyti tokių priemonių ir pranešimo ryšį, kartu atsakomųjų veiksmų vykdytojai gali turėti daugiau galių ir išteklių, kurių reikia veiksmams ir motyvams dokumentuoti. Todėl kai tik pranešimo teikėjas pateikia *prima facie* įrodymų, kad jis pagal šią direktyvą pateikė pranešimą ar atskleidė informaciją ir nukentėjo, prievolė įrodyti turėtų būti perkelta asmeniui, kuris ėmėsi žalingų veiksmų, ir būtent šis asmuo turėtų įrodyti, kad veiksmai, kurių jis ėmėsi, visai nesusiję su pranešimu arba informacijos atskleidimu;
- (71) be aiškaus įstatymu įtvirtinto atsakomųjų veiksmų draudimo, labai svarbu, kad nuo atsakomųjų veiksmų nukentėję pranešimų teikėjai galėtų pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis. Tinkama teisių gynimo priemonė kiekvienu atveju bus pasirenkama atsižvelgiant į atsakomųjų veiksmų pobūdį. Tai gali būti reikalavimas grąžinti atleistą darbuotoją į darbą (pvz., jeigu asmuo atleidžiamas, perkeliamas ar pažeminamas pareigose arba sustabdomas mokymas ar paaukštinimas pareigose) arba atšaukti leidimo, licencijos ar sutarties galiojimo panaikinimą; kompensuoti faktinius ir būsimus finansinius nuostolius (ne tik anksčiau negautą darbo užmokestį, bet ir

prarastas būsimas pajamas ir su profesijos keitimu susijusias išlaidas); atlyginti kitą ekonominę žalą, pvz., teises išlaidas ir medicininio gydymo išlaidas, taip pat nematerialią žalą (patirto skausmo ir kančios);

- (72) teisių gynimo priemonių rūšys gali priklausyti nuo teisinių sistemų, tačiau jomis turėtų būti užtikrinamas kuo visapusiškesnis ir veiksmingesnis teisių gynimas. Teisių gynimo priemonės neturėtų atgrasyti potencialių būsimų pranešėjų. Pavyzdžiui, leidimas, kad iš darbo atleistiems darbuotojams kaip grąžinimo į darbą alternatyva būtų sumokama kompensacija, gali sudaryti sąlygas susiklostyti sisteminei praktikai, visų pirma didesnėse organizacijose, kuri turėtų atgrasomąjį poveikį būsimiems pranešėjams;
- (73) pranešimų teikėjams ypač svarbios laikinosios teisių gynimo priemonės, kuriomis jie galėtų naudotis vykstant teismo procesui, kuris gali užsitęsti. Laikinosios apsaugos priemonės visų pirma gali būti reikalingos siekiant sustabdyti atsakomųjų veiksmų grėsmę, bandymus imtis atsakomųjų veiksmų arba besitęsiančius atsakomuosius veiksmus, pvz., priekabiavimą darbo vietoje, arba užkirsti kelią tokių formų atsakomiesiems veiksams kaip atleidimas iš darbo, po kurių, praėjus ilgiems laikotarpiais, gali būti sudėtinga atkurti ankstesnę padėtį ir kurie asmenį gali sužlugdyti finansiškai (tai perspektyva, kuri gali smarkiai atgrasyti potencialius pranešėjus);
- (74) veiksmai, kurių prieš pranešimo teikėją imamasi su darbu nesusijusiomis aplinkybėmis, pvz., iškeliant bylą, susijusią su šmeižtu, autorių teisių pažeidimu, komercinėmis paslaptimis, konfidencialumu ir asmens duomenų apsauga, taip pat gali stipriai atbaidyti nuo informavimo apie pažeidimus. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/943⁵⁸ pranešimų teikėjai atleidžiami nuo direktyvoje numatytų civilinių teisių apsaugos priemonių, procedūrų ir teisių gynimo priemonių, jeigu komercinė paslaptis tariamai buvo įgyta, panaudota ar atskleista siekiant informuoti apie netinkamą elgesį, nusikaltimą arba neteisėtą veiklą ir jeigu atsakovas veikė siekdamas apsaugoti bendrą viešąjį interesą. Galimybę pagal šią direktyvą remtis pranešimo pateikimo arba informacijos atskleidimo faktu kaip gynybos argumentu pranešimų teikėjai turėtų turėti ir kituose teismo procesuose. Tokiais atvejais prievolė įrodyti bet kokią pranešimo teikėjo ketinimą pažeisti teisę turėtų tekti teismo procesą inicijuojančiam asmeniui;
- (75) pranešimų teikėjams gali būti brangu teisme ginčyti prieš juos taikytas atsakomąsias priemones dėl didelių susijusių teisinių mokesčių. Nors pranešėjai šiuos mokesčius galėtų susigrąžinti pasibaigus teismo procesui, jie gali neturėti galimybių jų sumokėti iš anksto, ypač jei neturi darbo arba yra įtraukti į juoduosius sąrašus. Pagalba baudžiamosiose bylose, visų pirma pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/1919⁵⁹ nuostatas, ir, bendriau tariant, parama asmenims, kurie turi didelių finansinių sunkumų, tam tikrais atvejais gali būti pagrindinis veiksmingo jų teisės į apsaugą užtikrinimo aspektas;
- (76) susijusio asmens teisės turėtų būti saugomos siekiant išvengti žalos jo reputacijai arba kitų neigiamų pasekmių. Be to, susijusio asmens teisės į gynybą ir galimybę

⁵⁸ 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1).

⁵⁹ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1919 dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms (OL L 297, 2016 11 4, p. 1).

pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, kaip nustatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniuose, turėtų būti visapusiškai užtikrintos kiekviename po pranešimo pateikimo taikomos procedūros etape. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, vykstant tyrimams arba paskesniems teismo procesams, susijęs asmuo turėtų teisę į gynybą, įskaitant teisę susipažinti su byla, teisę būti išklausytam ir teisę naudotis veiksminga teisių gynimo priemone, jei jis nesutinka su dėl jo priimtu sprendimu, pagal nacionalinėje teisėje nustatytas procedūras;

- (77) kiekvienam asmeniui, kuris tiesiogiai arba netiesiogiai nukenčia dėl to, kad pranešė ar atskleidė neteisingą ar klaidinamą informaciją, turėtų būti toliau teikiama pagal bendrosios teisės taisyklės jam priklausanči apsauga ir teisių gynimo priemonės. Jeigu toks netikslios ar klaidinamos informacijos pranešimo arba atskleidimo veiksmas buvo padarytas tyčia ir sąmoningai, susiję asmenys turėtų turėti teisę į kompensaciją pagal nacionalinę teisę;
- (78) sankcijos yra būtinos siekiant užtikrinti pranešėjų apsaugos taisyklių veiksmingumą. Sankcijos, taikomos asmenims, kurie prieš pranešimų teikėjus imasi atsakomųjų ar kitų neigiamo poveikio veiksmų, gali atgrasyti nuo kitų tokių veiksmų. Sankcijos, taikomos asmenims, kurie sąmoningai, kaip įrodoma, pateikia neteisingą pranešimą ar atskleidžia neteisingą informaciją, yra būtinos tam, kad atgrasytų nuo kitų apgaulingų pranešimų ir būtų išsaugotas sistemos patikimumas. Šios sankcijos turėtų būti proporcingos, kad neatgrasytų potencialių pranešėjų;
- (79) bet koks asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą, įskaitant kompetentingų institucijų keitimąsi asmens duomenimis arba jų perdavimą, turėtų būti vykdomas laikantis Reglamento (ES) 2016/679 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680, o bet koks Sąjungos lygmens kompetentingų institucijų vykdomas keitimasis informacija arba jos perdavimas turėtų būti atliekamas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001⁶⁰. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti asmens duomenų tvarkymo principams, išdėstytiems BDAR 5 straipsnyje, Direktyvos (ES) 2016/680 4 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 4 straipsnyje, taip pat pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos principui, nustatytam BDAR 25 straipsnyje, Direktyvos (ES) 2016/680 20 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 2018/XX, kuriuo panaikinamas Reglamentas Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB, XX straipsnyje;
- (80) šia direktyva nustatomi minimalūs standartai, o valstybės narės turėtų būti įgaliosios nustatyti arba toliau taikyti pranešimo teikėjui palankesnes nuostatas, jeigu tokios nuostatos neprieštarauja susijusių asmenų apsaugos priemonėms;
- (81) pagal SESV 26 straipsnio 2 dalį vidaus rinką turi sudaryti vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas ir saugus prekių ir paslaugų judėjimas. Vidaus rinka Sąjungos piliečiams turėtų teikti papildomą naudą – kokybiškesnes ir saugesnes prekes ir paslaugas, aukštus visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugos standartus, taip pat laisvą asmens duomenų judėjimą. Todėl SESV 114 straipsnis yra tinkamas teisinis pagrindas priimti priemones, kurios yra būtinos norint sukurti vidaus rinką ir užtikrinti jos veikimą. Be SESV 114 straipsnio, pagal šią direktyvą priimant Sąjungos priemones reikėtų taikyti papildomus teisinius pagrindus, kad ji aprėptų sritis, kurios grindžiamos SESV 16, 33, 43, 50 straipsniais, 53 straipsnio 1 dalimi, 62, 91, 100, 103,

⁶⁰ 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 8, 2001 1 12, p. 1).

109, 168, 169 ir 207 straipsniais ir Euratomo sutarties 31 straipsniu. Kadangi šia direktyva taip pat siekiama geriau apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, kaip teisinis pagrindas turėtų būti įtraukta SESV 325 straipsnio 4 dalis;

- (82) šios direktyvos materialinė taikymo sritis yra grindžiama išskirtomis sritimis, kuriose pranešėjų apsaugos nustatymas, kaip manoma, yra pagrįstas ir būtinas remiantis šiuo metu turimais įrodymais. Tokia materialinė taikymo sritis gali būti išplėsta į kitas sritis ar Sąjungos aktus, jeigu paaiškės, kad tai yra būtina siekiant stiprinti jų vykdymo užtikrinimą atsižvelgiant į įrodymus, kurie galbūt bus gauti ateityje, arba remiantis direktyvos veikimo vertinimu;
- (83) visais atvejais priimant vėlesnius teisės aktus, susijusius su šia direktyva, reikėtų nurodyti, kad bus taikoma ši direktyva. Prireikus reikėtų iš dalies pakeisti 1 straipsnį ir priedą;
- (84) šios direktyvos tikslo, t. y. pasitelkus veiksmingą pranešėjų apsaugą stiprinti tam tikrų sričių politikos ir aktų vykdymo užtikrinimą, kai Sąjungos teisės pažeidimai gali padaryti didelę žalą viešajam interesui, valstybės narės negali deramai pasiekti veikdamos pavieniui arba nekoordinuotai, to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu nustatant minimalius pranešėjų apsaugos suderinimo standartus. Be to, tik Sąjungos veiksmais gali būti užtikrinamas nuoseklumas ir suderintos esamos ES taisyklės dėl pranešėjų apsaugos. Todėl, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina šiam tikslui pasiekti;
- (85) šia direktyva laikomasi pagrindinių teisių ir principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Todėl ši direktyva turi būti įgyvendinta remiantis tomis teisėmis ir principais. Visų pirma šia direktyva siekiama užtikrinti visapusišką pagarbą žodžio ir informacijos laisvei, teisei į asmens duomenų apsaugą, laisvei užsiimti verslu, teisei į aukšto lygio vartotojų apsaugą, teisei į veiksmingą teisių gynimą ir teisei į gynybą;
- (86) vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu, kuris pateikė nuomonę [...]⁶¹,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Materialinė taikymo sritis

1. Siekiant geresnio Sąjungos teisės ir politikos vykdymo užtikrinimo konkrečiose srityse, šioje direktyvoje nustatomi bendri minimalūs apsaugos standartai, taikomi

⁶¹ OL C

asmenims, pranešantiems apie toliau nurodytą neteisėtą veiklą arba piktnaudžiavimą teise:

- a) pažeidimus, patenkančius į šių sričių priede (I ir II dalys) nurodytų Sąjungos aktų taikymo sritį:
 - i) viešųjų pirkimų;
 - ii) finansinių paslaugų, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos;
 - iii) produktų saugos;
 - iv) transporto saugos;
 - v) aplinkos apsaugos;
 - vi) branduolinės saugos;
 - vii) maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės;
 - viii) visuomenės sveikatos;
 - ix) vartotojų apsaugos;
 - x) privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei tinklų ir informacinių sistemų saugumo.
 - b) SESV 101, 102, 106, 107 ir 108 straipsnių pažeidimus ir pažeidimus, patenkančius į Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 ir Tarybos reglamento (ES) 2015/1589 taikymo sritį;
 - c) pažeidimus, kurie daro poveikį Sąjungos finansiniams interesams, kaip apibrėžta SESV 325 straipsnyje ir išsamiau apibūdinta visų pirma Direktyvoje (ES) 2017/1371 ir Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013;
 - d) pažeidimus, susijusius su vidaus rinka, kaip nurodyta SESV 26 straipsnio 2 dalyje, kiek tai susiję su veiksmais, kuriais pažeidžiamos pelno mokesčio taisyklės, arba susitarimais, kuriais siekiama įgyti mokestinį pranašumą, kuris kenkia taikytinos pelno mokesčio teisės dalykui arba tikslui.
2. Jeigu priedo 2 dalyje išvardytuose konkrečių sektorių Sąjungos aktuose yra nustatytos konkrečios pranešimo apie pažeidimus taisyklės, taikomos būtent tos taisyklės. Šios direktyvos nuostatos taikomos visiems su pranešimų teikėjų apsauga susijusiems klausimams, kurių nereglamentuoja minėti konkrečių sektorių Sąjungos aktai.

2 straipsnis

Taikymas asmenims

1. Ši direktyva taikoma privačiame ar viešajame sektoriuje dirbantiems pranešimų teikėjams, informaciją apie pažeidimus sužinojusiems su darbu susijusiomis aplinkybėmis, įskaitant bent jau šiuos asmenis:
- a) asmenis, turinčius darbuotojo statusą, kaip jis suprantamas pagal SESV 45 straipsnį;
 - b) asmenis, turinčius savarankiško darbuotojo statusą, kaip jis suprantama pagal SESV 49 straipsnį;

- c) akcininkus ir asmenis, priklausančius įmonės valdymo organui, įskaitant vykdomųjų galių neturinčius narius, taip pat savanorius ir neatlygintinus stažuotojus;
 - d) bet kuriuos asmenis, dirbančius prižiūrint ir vadovaujant rangovams, subrangovams ir tiekėjams.
2. Ši direktyva taip pat taikoma pranešimų teikėjams, kurių darbo santykiai dar neprasidėję, tais atvejais, kai informaciją apie pažeidimą jie sužinojo įdarbinimo ar kitų ikisutartinių derybų metu.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) pažeidimai – faktinė ar potenciali neteisėta veikla arba piktnaudžiavimas teise, susiję su Sąjungos aktais ir sritimis, patenkančiais į 1 straipsnyje ir priede nurodytą taikymo sritį;
- (2) neteisėta veikla – Sąjungos teisei prieštaraujantys veiksmai arba neveikimas;
- (3) piktnaudžiavimas teise – į Sąjungos teisės taikymo sritį patenkantys veiksmai arba neveikimas, kurie formaliai neatrodo neteisėti, tačiau kenkia taikytinų taisyklių dalykui arba tikslui;
- (4) informacija apie pažeidimus – faktinių pažeidimų įrodymai ir dar nepasitvirtinę pagrįsti įtarimai dėl potencialių pažeidimų;
- (5) pranešimas – informacijos apie pažeidimą, kuris buvo padarytas arba tikėtina, kad bus padarytas organizacijoje, kurioje pranešimo teikėjas dirba arba dirbo, arba kitoje organizacijoje, su kuria jis turėjo ryšių dirbdamas, pateikimas;
- (6) vidaus pranešimų teikimas – informacijos apie pažeidimus teikimas viešojo arba privačiojo juridinio subjekto viduje;
- (7) išorės pranešimų teikimas – informacijos apie pažeidimus teikimas kompetentingoms institucijoms;
- (8) informacijos atskleidimas – informacijos apie pažeidimus, sužinotos su darbu susijusiomis aplinkybėmis, pateikimas viešojoje erdvėje;
- (9) pranešimo teikėjas – fizinis arba juridinis asmuo, pranešantis arba atskleidžiantis informaciją apie pažeidimus, kurią sužinojo vykdydamas su savo darbu susijusią veiklą;
- (10) su darbu susijusios aplinkybės – dabartinė arba ankstesnė darbo veikla viešajame arba privačiajame sektoriuje, nepriklausomai nuo jos pobūdžio, kurią vykdydami asmenys gali sužinoti informaciją apie pažeidimus ir dėl kurios šie asmenys, jei apie juos praneša, gali sulaukti atsakomųjų veiksmų;
- (11) susijęs asmuo – fizinis arba juridinis asmuo, pranešime arba atskleistoje informacijoje nurodomas kaip asmuo, kuriam priskiriamas pažeidimas arba kuris su juo yra siejamas;

- (12) atsakomasis veiksmas – gresiantis arba faktinis veiksmas arba neveikimas, kurį dėl vidaus ar išorės pranešimo teikimo pranešimo teikėjas patiria su darbu susijusiomis aplinkybėmis ir kuris jam gali padaryti nepateisinamą žalą;
- (13) tolesni veiksmai – veiksmai, kurių imasi vidaus ar išorės pranešimo gavėjas, kad įvertintų pranešime pateiktų kaltinimų tikslumą ir, kai tinkama, pašalintų praneštą pažeidimą, įskaitant tokius veiksmus kaip vidaus tyrimas, teisminis tyrimas, baudžiamasis persekiojimas, ieškinio dėl lėšų išieškojimo pateikimas ir bylos nutraukimas;
- (14) kompetentinga institucija – nacionalinė institucija, pagal III skyrių įgaliota priimti pranešimus ir paskirta vykdyti šioje direktyvoje nustatytas pareigas, visų pirma susijusias su tolesniais veiksmais dėl pranešimų.

II SKYRIUS

VIDAUS PRANEŠIMŲ TEIKIMAS IR TOLESNI VEIKSMAI DĖL PRANEŠIMŲ

4 straipsnis

Prievolė įdiegti vidaus pranešimų teikimo kanalus ir procedūras ir nustatyti tolesnius veiksmus dėl pranešimų

1. Valstybės narės užtikrina, kad privačiajame ir viešajame sektoriuose veikiančys juridiniai subjektai, pasikonsultavę, jei tinkama, su socialiniais partneriais, įdiegtų vidaus pranešimų teikimo kanalus ir tolesnių veiksmų dėl pranešimų procedūras.
2. Tokiais kanalais ir procedūromis turi būti suteikiama galimybė subjekto darbuotojams teikti pranešimus. Galimybė šiais kanalais teikti pranešimus gali būti suteikiama ir kitiems asmenims, nurodytiems 2 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktuose, kurie su subjektu turi ryšių vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, tačiau šių kategorijų asmenims naudoti vidaus pranešimų teikimo kanalus nėra privaloma.
3. 1 dalyje nurodyti privačiojo sektoriaus juridiniai subjektai yra:
 - a) privatieji juridiniai subjektai, turintys 50 ar daugiau darbuotojų;
 - b) privatieji juridiniai subjektai, kurių bendra metinė apyvarta arba bendras metinis balansas yra 10 mln. EUR ar daugiau;
 - c) bet kokio dydžio privatieji juridiniai subjektai, kurie vykdo veiklą finansinių paslaugų srityje arba kurių veikla yra susijusi su didesne pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizika, kaip reglamentuojama pagal priede nurodytus Sąjungos aktus.
4. Remdamosi tinkamu rizikos vertinimu, kuris atliekamas atsižvelgiant į subjektų veiklos pobūdį ir su tuo susijusį rizikos lygį, valstybės narės gali reikalauti, kad maži privatieji juridiniai subjektai, kaip apibrėžta 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos

rekomendacijoje⁶², išskyrus 3 dalies c punkte nurodytus subjektus, įdiegtų vidaus pranešimų teikimo kanalus ir procedūras.

5. Komisijai pranešama apie pagal 4 dalį valstybės narės priimtą sprendimą ir pateikiamas jo pagrindimas kartu su rizikai įvertinti naudotais kriterijais. Komisija apie tą sprendimą praneša kitoms valstybėms narėms.
6. 1 dalyje nurodyti viešojo sektoriaus juridiniai subjektai yra:
 - a) valstybinio administravimo subjektai;
 - b) regioninio administravimo subjektai ir departamentai;
 - c) daugiau nei 10 000 gyventojų turinčios savivaldybės;
 - d) kiti viešosios teisės subjektai.

5 straipsnis

Vidaus pranešimų teikimo procedūros ir tolesni veiksmai dėl pranešimų

1. 4 straipsnyje nurodytos pranešimų teikimo procedūros ir tolesni veiksmai dėl pranešimų apima:
 - a) pranešimų priėmimo kanalus, kurie sukuriami, įdiegiami ir naudojami taip, kad padėtų užtikrinti pranešimo teikėjo tapatybės konfidencialumą ir kad jais negalėtų naudotis neįgaloti darbuotojai;
 - b) asmens arba departamento, kompetentingo dėl pranešimų vykdyti tolesnius veiksmus, paskyrimą;
 - c) deramus paskirtojo asmens ar departamento tolesnius veiksmus;
 - d) ne ilgesnį kaip trijų mėnesių nuo pranešimo pateikimo pagrįstą laikotarpį, per kurį pranešimo teikėjui turi būti pateikta grįžtamoji informacija apie tolesnius veiksmus dėl jo pranešimo;
 - e) aiškią ir lengvai prieinamą informaciją apie procedūras ir informaciją, kaip ir kokiomis sąlygomis pranešimai gali būti teikiami išorėje kompetentingoms institucijoms pagal 13 straipsnio 2 dalį ir, kai tinkama, Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms.
2. 1 dalies a punkte nurodytais kanalais suteikiama galimybė teikti pranešimus visais šiais būdais:
 - a) teikti pranešimus raštu elektronine forma arba popieriuje ir (arba) žodžiu telefono linijomis, kuriomis vykstantys pokalbiai įrašomi arba neįrašomi;
 - b) teikti pranešimus fiziškai susitikus su priimti pranešimus paskirtu asmeniu ar departamentu.

Pranešimų teikimo kanalų veikimu gali rūpintis šiuo tikslu paskirtas vidaus asmuo ar departamentas arba šią užduotį gali atlikti išorės trečioji šalis, jeigu laikomasi 1 dalies a punkte nustatytų apsaugos priemonių ir reikalavimų.

⁶² 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

3. 1 dalies b punkte nurodytas asmuo arba departamentas ir priimti pranešimus kompetentingas asmuo gali būti tas pats asmuo. Papildomai gali būti skiriami konfidencialios informacijos patikėtiniai, į kuriuos pranešimų teikėjai ir asmenys, svarstantys galimybę pateikti pranešimą, galėtų kreiptis konfidencialios konsultacijos.

III SKYRIUS

IŠORĖS PRANEŠIMŲ TEIKIMAS IR TOLESNI VEIKSMAI DĖL PRANEŠIMŲ

6 straipsnis

Prievolė įdiegti išorės pranešimų teikimo kanalus ir imtis tolesnių veiksmų dėl pranešimų

1. Valstybės narės paskiria institucijas, kompetentingas priimti ir tvarkyti pranešimus.
2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos:
 - a) įdiegtų nepriklausomus autonominius išorės pranešimų teikimo kanalus, kurie yra saugūs ir kuriais užtikrinamas konfidencialumas, skirtus pranešimo teikėjo informacijai priimti ir tvarkyti;
 - b) per ne ilgesnį nei trijų mėnesių arba – tinkamai pagrįstais atvejais – šešių mėnesių pagrįstą laikotarpį pateiktų pranešimo teikėjui grįžtamąją informaciją apie tolesnius veiksmus dėl pranešimo;
 - c) prireikus pranešime pateiktą informaciją perduotų tolesniam tyrimui Sąjungos kompetentingoms įstaigoms, organams ar agentūroms, jei tai numatyta pagal nacionalinę ar Sąjungos teisę.
3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos dėl pranešimų imtųsi tolesnių veiksmų ir taikydamos būtinas priemones ištirtų, kiek tinkama, pranešimų dalyką. Kompetentingos institucijos pranešimo teikėjui praneša apie galutinį tyrimų rezultatą.
4. Valstybės narės užtikrina, kad kiekviena institucija, kuri gavo pranešimą, tačiau neturi kompetencijos pašalinti jame nurodytą pažeidimą, tą pranešimą perduotų kompetentingai institucijai ir apie tai informuotų pranešimo teikėją.

7 straipsnis

Išorės pranešimų teikimo kanalų struktūra

1. Specialūs išorės pranešimų teikimo kanalai laikomi nepriklausomais ir autonominiais, jei jie atitinka visus šiuos kriterijus:
 - a) jie yra atskirti nuo kompetentingos institucijos bendrųjų ryšių kanalų, įskaitant kanalus, kuriais vyksta kompetentingos institucijos vidaus bendravimas ir kuriais ji bendrauja su trečiosiomis šalimis vykdydama įprastą veiklą;

- b) jie yra sukurti, įdiegti ir naudojami taip, kad būtų užtikrinamas informacijos išsamumas, vientisumas ir konfidencialumas ir kad jais negalėtų naudotis neįgalios kompetentingos institucijos darbuotojai;
 - c) jais suteikiama galimybė pagal 11 straipsnį patvariai saugoti informaciją, kad būtų galima atlikti tolesnius tyrimus.
- 2. Specialiais pranešimų teikimo kanalais suteikiama galimybė teikti pranešimus bent visais šiais būdais:
 - a) teikti pranešimus raštu elektronine forma arba popieriuje;
 - b) teikti pranešimus žodžiu telefono linijomis, kuriomis vykstantys pokalbiai įrašomi arba neįrašomi;
 - c) teikti pranešimus fiziškai susitikus su kompetentingos institucijos paskirtais darbuotojais.
 - 3. Kompetentingos institucijos užtikrina, kad pranešimas, gautas kitomis nei 1 ir 2 dalyse nurodyti specialūs pranešimų teikimo kanalai priemonėmis, būtų nepakeistas nedelsiant persiųstas kompetentingos institucijos paskirtiems darbuotojams, naudojant specialius ryšių kanalus.
 - 4. Valstybės narės nustato procedūras, kuriomis užtikrina, kad tais atvejais, kai pranešimas iš pradžių skiriamas asmeniui, kuris nėra paskirtas atsakingu pranešimų tvarkytoju, tas asmuo neatskleistų jokios informacijos, kuri galėtų padėti nustatyti pranešimo teikėjo arba susijusio asmens tapatybę.

8 straipsnis

Paskirti darbuotojai

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos turėtų darbuotojų, paskirtų tvarkyti pranešimus. Paskirti darbuotojai specialiai parengiami tvarkyti pranešimus.
- 2. Paskirti darbuotojai atlieka šias funkcijas:
 - a) teikia visiems suinteresuotiesiems asmenims informaciją apie pranešimų teikimo procedūras;
 - b) priima pranešimus ir vykdo tolesnius veiksmus dėl jų;
 - c) palaiko ryšį su pranešimo teikėju, kad jį informuotų apie tyrimo eigą ir rezultatą.

9 straipsnis

Išorės pranešimų teikimui taikytinos procedūros

- 1. Išorės pranešimų teikimui taikytinomis procedūromis nustatoma:
 - a) būdas, kuriuo kompetentinga institucija gali prašyti pranešimo teikėjo paaiškinti pateiktą informaciją arba prašyti jo pateikti papildomos jo turimos informacijos;
 - b) ne ilgesnės kaip trijų mėnesių arba – tinkamai pagrįstais atvejais – šešių mėnesių trukmės pagrįstas laikotarpis, per kurį pranešimo teikėjui pateikiama grįžtamoji informacija

apie tolesnius veiksmus dėl jo pranešimo, taip pat šios grįžtamosios informacijos rūšis ir turinys;

c) pranešimams taikoma konfidencialumo tvarka, įskaitant išsamų aplinkybių, kuriomis pranešimo teikėjo konfidencialūs duomenys gali būti atskleisti, aprašymą.

2. Į 1 dalies c punkte nurodytą išsamų aprašymą įtraukiami išimtiniai atvejai, kuriais asmens duomenų konfidencialumas gali būti neužtikrintas, įskaitant atvejus, kuriais duomenų atskleidimas yra būtina ir proporcinga pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę nustatyta prievolė, taikoma vykstant tyrimams ar paskesniems teismo procesams arba siekiant apsaugoti kitų asmenų laisves, įskaitant susijusio asmens teisę į gynybą, kiekvienu atveju taikant atitinkamas tokiais teisės aktais nustatytas apsaugos priemonės.

3. 1 dalies c punkte nurodytas aprašymas turi būti surašytas aiškiai ir lengvai suprantama kalba, be to, jis turi būti lengvai prieinamas pranešimų teikėjams.

10 straipsnis

Informacija apie pranešimų priėmimą ir tolesnius veiksmus dėl jų

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos savo svetainėse, atskirame lengvai pastebimame ir prieinamame skyrelyje, skelbtų bent šią informaciją:

a) sąlygas, kuriomis pranešimo teikėjas laikomas atitinkančiu apsaugos pagal šią direktyvą reikalavimus;

b) pranešimams priimti ir tolesniems veiksams dėl jų vykdyti skirtus ryšių kanalus:

i) telefono numerius ir informaciją apie tai, ar tomis telefono linijomis vykstantys pokalbiai yra įrašomi, ar ne;

ii) specialius saugius elektroninio pašto ir pašto adresus, kuriais galima susisiekti su paskirtais darbuotojais ir kuriais užtikrinamas konfidencialumas;

c) 9 straipsnyje nurodytas pranešimui apie pažeidimus taikomas procedūras;

d) pranešimams taikomą konfidencialumo tvarką, visų pirma informaciją, susijusią su asmens duomenų tvarkymu pagal atitinkamai Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsnį, Direktyvos (ES) 2016/680 13 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 11 straipsnį;

e) tolesnių veiksmų, kurių turi būti imtasi dėl pranešimų, pobūdį;

f) teisių gynimo priemonės ir procedūras, saugančias nuo atsakomųjų veiksmų, ir asmenims, svarstantiems, ar teikti pranešimą, suteikiamas galimybes pasinaudoti konfidencialiomis konsultacijomis;

g) pareiškimą, kuriame aiškiai nurodoma, kad pagal šią direktyvą kompetentingai institucijai informaciją teikiantys asmenys nelaikomi pažeidžiančiais kokius nors informacijos atskleidimo apribojimus, nustatytus sutartimi arba bet kokia įstatymų ar kitų teisės aktų nuostata, ir jiems netaikoma jokia su tokiu informacijos atskleidimu susijusi atsakomybė.

11 straipsnis

Įrašų apie gautus pranešimus saugojimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos saugotų įrašus apie kiekvieną gautą pranešimą.
2. Kompetentingos institucijos nedelsdamos pranešimo teikėjo nurodytu pašto arba elektroniniu adresu patvirtina gavusios rašytinius pranešimus, išskyrus atvejus, kai pranešimo teikėjas aiškiai paprašė gavimo nepatvirtinti arba kai kompetentinga institucija pagrįstai mano, kad patvirtinus rašytinio pranešimo gavimą iškiltų pavojus pranešimo teikėjo tapatybės duomenų apsaugai.
3. Jei pranešimams teikti naudojama telefono linija, kuria vykstantys pokalbiai yra įrašomi, kompetentinga institucija, gavusi pranešimo teikėjo sutikimą, turi teisę dokumentuoti žodžiu pateiktą pranešimą vienu iš šių būdų:
 - a) išsaugodama pokalbio įrašą patvarioje laikmenoje, kurioje galima rasti ieškomą informaciją;
 - b) išsaugodama kompetentingos institucijos paskirtų darbuotojų išsamiai ir tiksliai surašytą pokalbio tekstą.

Kompetentinga institucija suteikia pranešimo teikėjui galimybę patikrinti ir ištaisyti surašytą pokalbio telefonu tekstą ir jį pasirašyti išreiškiant savo sutikimą.

4. Jei pranešimams teikti naudojama telefono linija, kuria vykstantys pokalbiai nėra įrašomi, kompetentinga institucija turi teisę dokumentuoti žodžiu pateiktą pranešimą išsaugodama paskirtų darbuotojų parengtą tikslų pokalbio protokolą. Kompetentinga institucija suteikia pranešimo teikėjui galimybę patikrinti ir ištaisyti pokalbio telefonu protokolą ir jį pasirašyti išreiškiant savo sutikimą.
5. Jei asmuo pageidauja pateikti pranešimą susitikęs su kompetentingos institucijos paskirtais darbuotojais, kaip numatyta 7 straipsnio 2 dalies c punkte, kompetentingos institucijos, gavusios pranešimo teikėjo sutikimą, užtikrina, kad patvarioje laikmenoje, kurioje galima rasti ieškomą informaciją, būtų saugomi išsamūs ir tikslūs įrašai apie susitikimą. Kompetentinga institucija turi teisę dokumentuoti įrašus apie susitikimą vienu iš šių būdų:
 - a) išsaugodama pokalbio įrašą patvarioje laikmenoje, kurioje galima rasti ieškomą informaciją;
 - b) išsaugodama savo paskirtų darbuotojų parengtą tikslų susitikimo protokolą.

Kompetentinga institucija suteikia pranešimo teikėjui galimybę patikrinti ir ištaisyti susitikimo protokolą ir jį pasirašyti išreiškiant savo sutikimą.

12 straipsnis

Kompetentingų institucijų atliekama procedūrų peržiūra

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos reguliariai, bent kas dvejus metus, peržiūrėtų pranešimų priėmimo ir tolesnių veiksmų vykdymo procedūras. Peržiūredamos šias

procedūras, kompetentingos institucijos atitinkamai pritaiko jas atsižvelgdamos į savo ir į kitų kompetentingų institucijų patirtį.

IV SKYRIUS

PRANEŠIMŲ TEIKĖJŲ IR SUSIJUSIŲ ASMENŲ APSAUGA

13 straipsnis

Pranešimų teikėjų apsaugos sąlygos

1. Pranešimo teikėjas atitinka apsaugos pagal šią direktyvą reikalavimus, jeigu jis turi pagrįstų priežasčių manyti, kad pateikta informacija pranešimo pateikimo metu buvo teisinga ir kad ši informacija patenka į šios direktyvos taikymo sritį.
2. Išorėje pranešimą teikiantis asmuo atitinka apsaugos pagal šią direktyvą reikalavimus, jeigu tenkinama viena iš šių sąlygų:
 - a) jis pirmiausia pranešimą pateikė vidaus kanalu, tačiau per 5 straipsnyje nurodytą pagrįstą laikotarpį dėl jo pranešimo nesiimta tinkamų veiksmų;
 - b) pranešimo teikėjas negalėjo pasinaudoti vidaus pranešimų teikimo kanalais arba būtų nepagrįsta tikėtis, kad jis žinojo apie galimybę naudotis tokiais kanalais;
 - c) pranešimo teikėjas neprivalėjo naudoti vidaus pranešimų teikimo kanalų pagal 4 straipsnio 2 dalį;
 - d) tikėtis, kad jis naudosis vidaus pranešimų teikimo kanalais, būtų nepagrįsta atsižvelgiant į pranešimo dalyką;
 - e) jis turėjo pagrįstų priežasčių manyti, kad vidaus pranešimų teikimo kanalų naudojimas gali pakenkti kompetentingų institucijų atliekamo tyrimo veiksmingumui;
 - f) teisę pranešimą teikti tiesiogiai kompetentingai institucijai per išorės pranešimų teikimo kanalus jis turėjo pagal Sąjungos teisę.
3. Asmeniui, pranešimą apie pažeidimus, patenkančius į šios direktyvos taikymo sritį, teikiančiam atitinkamoms Sąjungos įstaigoms, organams ar agentūroms, šioje direktyvoje nustatyta apsauga teikiama tokiomis pat sąlygomis kaip išorėje pagal 2 dalyje nustatytas sąlygas pranešimą pateikusiam asmeniui.
4. Informaciją apie pažeidimus, patenkančius į šios direktyvos taikymo sritį, viešai atskleidžiantis asmuo atitinka apsaugos pagal šią direktyvą reikalavimus, jeigu:
 - a) pirmiausia pranešimą jis pateikė naudodamas vidaus ir (arba) išorės kanalus pagal II ir III skyrius bei šio straipsnio 2 dalį, tačiau per 6 straipsnio 2 dalies b punkte ir 9 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą laikotarpį dėl jo pranešimo nesiimta jokių tinkamų veiksmų, arba
 - b) tikėtis, kad jis naudosis vidaus ir (arba) išorės pranešimų teikimo kanalais, būtų nepagrįsta dėl neišvengiamo ar akivaizdaus pavojaus viešajam interesui arba dėl ypatingų konkretaus atvejo aplinkybių, arba kai kyla neatitaisomos žalos rizika.

Atsakomųjų veiksmų prieš pranešimų teikėjus draudimas

Valstybės narės imasi būtinų priemonių uždrausti bet kokios formos tiesioginius ar netiesioginius atsakomuosius veiksmus prieš 13 straipsnyje nustatytas sąlygas atitinkančius pranešimų teikėjus, įskaitant visų pirma šių formų atsakomuosius veiksmus:

- a) laikiną nušalinimą nuo pareigų, atleidimą iš darbo, atleidimą iš tarnybos arba lygiavertės priemones;
- b) pažeminimą pareigose arba paaukštinimo sustabdymą;
- c) užduočių perdavimą, darbovietės vietos pakeitimą, darbo užmokesčio sumažinimą, darbo laiko pakeitimą;
- d) mokymo sustabdymą;
- e) neigiamą veiklos rezultatų vertinimą arba atsiliepimą apie darbuotoją;
- f) bet kokios drausminės nuobaudos, papeikimo ar kitos sankcijos, įskaitant finansines sankcijas, skyrimą ir taikymą;
- g) prievartą, bauginimą, priekabiavimą arba atstūmimą darbo vietoje;
- h) diskriminaciją, nepalankią padėtį arba nesąžiningą elgesį;
- i) terminuotos darbo sutarties nepakeitimą į neterminuotą darbo sutartį;
- j) terminuotos darbo sutartis nepratęsimą arba tokios sutarties nutraukimą pirma laiko;
- k) žalą, įskaitant žalą asmens reputacijai, arba finansinius nuostolius, įskaitant verslo praradimą ir pajamų praradimą;
- l) įtraukimą į juodąjį sąrašą remiantis sektoriaus ar pramonės mastu galiojančiu neformaliu ar formaliu susitarimu, dėl kurio asmuo neras darbo to sektoriaus ar pramonės įmonėse;
- m) prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties nutraukimą pirma laiko ar atšaukimą;
- n) licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimą.

Pranešimų teikėjų apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų priemonės

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kuriomis užtikrina 13 straipsnyje nurodytas sąlygas atitinkančių pranešimų teikėjų apsaugą nuo atsakomųjų veiksmų. Tokios priemonės visų pirma apima 2–8 dalyse nustatytas priemones.

2. Visuomenei turi būti lengvai prieinama nemokama išsami ir nepriklausoma informacija bei konsultacijos, susijusios su esamomis apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų procedūromis ir teisių gynimo priemonėmis.

3. Pranešimų teikėjai turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga kompetentingų institucijų pagalba bendraujant su bet kokia su jų apsauga nuo atsakomųjų veiksmų susijusia

institucija, įskaitant, kai tai numatyta pagal nacionalinę teisę, fakto, kad jie atitinka apsaugos teikimo pagal šią direktyvą reikalavimus, patvirtinimą.

4. Asmenys, pranešimus pagal šią direktyvą teikiantys išorėje kompetentingoms institucijoms arba viešai atskleidžiantys informaciją, nelaikomi pažeidusiais kokius nors informacijos atskleidimo apribojimus, nustatytus sutartimi arba bet kokia įstatymų ar kitų teisės aktų nuostata, ir jiems netaikoma jokia su tokiu pranešimu susijusi atsakomybė.

5. Teismo procese, susijusiame su pranešimo teikėjo patirta žala, jeigu pranešimo teikėjas gali nurodyti pagrįstas priežastis, dėl kurių mano, kad žala jam padaryta kaip atsakomoji priemonė dėl to, kai jis pateikė pranešimą ar atskleidė informaciją, būtent atsakomąją priemonę taikęs asmuo privalo įrodyti, kad žala atsirado ne kaip pranešimo pasekmė, bet buvo pagrįsta vien tik pateisinamomis priežastimis.

6. Pranešimų teikėjai turi turėti galimybę pagal nacionalinę sistemą prireikus naudotis apsaugos nuo atsakomųjų veiksmų taisomosiomis priemonėmis, įskaitant laikinąsias apsaugos priemones, taikomas vykstant teismo procesui.

7. Be Direktyvoje (ES) 2016/943 numatytos galimybės išimties tvarka teismo byloje netaikyti joje nustatytų priemonių, procedūrų ir teisių gynimo priemonių, pranešimų teikėjai, siekdami būti išteisinti, teismo procesuose, įskaitant dėl šmeižto, autorių teisių pažeidimo, konfidencialumo pažeidimo arba dėl kompensacijos reikalavimų pagal privatinę, viešąją arba kolektyvinę darbo teisę, turi teisę remtis tuo, kad jie pateikė pranešimą arba atskleidė informaciją pagal šią direktyvą.

8. Be teisinės pagalbos teikimo pranešimų teikėjams baudžiamosiose ir tarpvalstybinėse bylose pagal Direktyvą (ES) 2016/1919 bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/52/EB⁶³ ir pagal nacionalinę teisę valstybės narės gali nustatyti papildomas teismo procese dalyvaujantiems pranešimų teikėjams taikomas teisinės ir finansinės pagalbos bei rėmimo priemones.

16 straipsnis

Susijusių asmenų apsaugos priemonės

1. Valstybės narės užtikrina, kad susiję asmenys galėtų visapusiškai naudotis teise į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat nekaltumo prezumpcija ir teisėmis į gynybą, įskaitant teisę būti išklausytam ir teisę susipažinti su savo byla pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją.
2. Jei susijusių asmenų tapatybė nėra žinoma visuomenei, kompetentingos institucijos užtikrina, kad jų tapatybė būtų saugoma, kol vyksta tyrimas.
3. Susijusių asmenų tapatybės duomenų apsaugai taip pat taikomos 9 ir 11 straipsniuose nustatytos procedūros.

⁶³ 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų (OL L 136, 2008 5 24, p. 3).

17 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, taikytinas fiziniams arba juridiniams asmenims, kurie:
 - a) trukdo arba bando trukdyti teikti pranešimus;
 - b) imasi atsakomųjų priemonių prieš pranešimų teikėjus;
 - c) iškelia nepagrįstas bylas prieš pranešimų teikėjus;
 - d) pažeidžia pareigą saugoti pranešimų teikėjų tapatybės konfidencialumą.
2. Valstybės narės nustato veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, taikytinas asmenims, pateikusiems apgaulingus arba piktnaudžiaujamo pobūdžio pranešimus ar informaciją, įskaitant kompensacines priemones, skirtas žalą dėl apgaulingų arba piktnaudžiaujamo pobūdžio pranešimų ar informacijos patyrusiems asmenims.

18 straipsnis

Asmens duomenų tvarkymas

Visais atvejais asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą, įskaitant kompetentingų institucijų keitimąsi asmens duomenimis arba jų perdavimą, vykdomas pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir Direktyvą (ES) 2016/680. Bet koks kompetentingų institucijų Sąjungos lygmeniu atliekamas keitimasis informacija ar informacijos perdavimas turėtų būti vykdomas pagal Reglamentą (EB) Nr. 45/2001. Su konkrečios bylos tvarkymu nesusiję asmens duomenys nedelsiant ištrinami.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19 straipsnis

Palankesnės sąlygos

Valstybės narės, nedarydamos poveikio 16 straipsniui ir 17 straipsnio 2 daliai, gali nustatyti arba toliau taikyti nuostatas dėl pranešimų teikėjų teisių, kurios yra palankesnės, nei šioje direktyvoje nustatytos nuostatos.

20 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2021 m. gegužės 15 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.
2. Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

21 straipsnis

Ataskaitų teikimas, vertinimas ir peržiūra

1. Valstybės narės Komisijai pateikia visą svarbią informaciją apie šios direktyvos įgyvendinimą ir taikymą. Ne vėliau kaip 2023 m. gegužės 15 d. remdamasi pateikta informacija Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šios direktyvos įgyvendinimo ir taikymo ataskaitą.
2. Nedarant poveikio kituose Sąjungos aktuose nustatytoms ataskaitų teikimo prievolėms, valstybės narės kasmet Komisijai pateikia šiuos statistinius duomenis apie III skyriuje nurodytus pranešimus, jei tų statistinių duomenų turima centriniu lygmeniu atitinkamoje valstybėje narėje:
 - a) kompetentingų institucijų gautų pranešimų skaičius;
 - b) tyrimų ir teismo procesų, pradėtų dėl tokių pranešimų, skaičius ir jų galutinis rezultatas;
 - c) numanoma finansinė žala, jei ji apskaičiuota, ir po tyrimų ir teismo procesų, susijusių su praneštais pažeidimais, išieškotos sumos.
3. Komisija, atsižvelgdama į savo pagal 1 dalį pateiktą ataskaitą ir į valstybių narių pagal 2 dalį pateiktus statistinius duomenis, iki 2027 m. gegužės 15 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertina nacionalinių teisės aktų, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, poveikį. Ataskaitoje įvertinama, kaip ši direktyva veikė, ir įvertinamas poreikis imtis papildomų priemonių, įskaitant, kai tinkama, pakeitimus, kuriais siekiama išplėsti šios direktyvos taikymo sritį kitoms sritims ar Sąjungos aktams.

22 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

23 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

*Europos Parlamento vardu
Pirmininkas*

*Tarybos vardu
Pirmininkas*